

TURISTICKÝ REGION JIZERSKÉ HORY

JIZERSKÉ NOVINY

LIBERECKO

JABLONECKO

FRÝDLANTSKO

TANVALDSKO

» Liberecké podzemí

Je v létě otevřeno pro veřejnost. Statutární město Liberec vás zve k návštěvě stálé výstavy věnované historii a současnosti civilní ochrany (CO). Můžete si prohlédnout největší liberecký kryt CO „Lucemburská“ včetně původního vybavení. . . Více informací se dozvíte na straně 20.

» Zažijte jablonecké kostely s koncertem i prohlídkou

Již čtvrtým rokem se můžete těšit na otevřené jablonecké kostely. Novinkou letošní sezony je kombinovaný doprovodný program, viz Kalendář akcí. Střídavě po týdnech se v jednom z kostelů uskuteční koncert nebo odborná prohlídka s průvodcem.

» Frýdlantsko v zajetí historie

Ve stopách vévody z Valdštejna zažijete ve Frýdlantu mnoho nezapomenutelného. Letošní „Valdštejnské slavnosti“ vám umožní vydat se za historickým odkazem minulosti. Nedaleké Hejnice oslaví v létě 800 let od založení a potvrdí tím výjimečnost Frýdlantska.

» Nechte se unášet „Zubačkou“

Nostalgické jízdy na „Zubače“ – nejstrmější a jediné ozubnicové železnici v ČR – budou letos obohaceny mnoha zajímavostmi, viz Kalendář akcí. Vyberte si, kam a čím se necháte unášet. . . Ať zvolíte nová muzea, nástupní místa k pěším či cyklovýletům, necháte se svézt na sklářské slavnosti nebo se podíváte k polským sousedům – určitě nebudete litovat.

Víla Izerína

Všimli jste si někdy, jak my lidé rádi předáváme zodpovědnost – za věci, se kterými se buď nedá dělat vůbec nic a nebo když se s nimi něco dělat dá, tak to znamená velikou práci – na takzvané patrony? Třeba za počasí zodpovídá svatý Petr, českou zemi má na triku svatý Václav, a abychom nebyli jenom u svatých, třeba takové Krkonoše má na krku Krakonoš.

A teď si představte, že za Jizerské hory nenese zodpovědnost nikdo. Tedy nikdo, to zase není tak docela pravda, za Jizerky nese zodpovědnost mnoho lidí. Někteří zodpovědně, jiní trochu méně zodpovědně, ale ti všichni by byli rádi, kdyby trochu té jejich zodpovědnosti převzal někdo jiný. Někdo, kdo nespadá do pozemského práva a může dělat věci, které obyčejným smrtelníkům nejsou dovoleny.

Protože se nám svého času přezdívalo „nočník Evropy“, nepřicházejí v úvahu svatí, protože by jim zrezly svatozáře. A pohádkových bytostí tu zůstalo pomálu, protože po bitvě na Bílé hoře se prý všechny vystěhovaly spolu s vyhnaným majitelem libereckého a frýdlantského panství Rederem z Rederu za volání: „Nespatří nás více česká země, dokud nepovládne opět Rederovo plémě!“

Jedna pohádková bytost tu ovšem zůstala. Možná proto, že kdysi bývala člověkem a tak pro ni pohádkové zákony nejsou dogmatem. Je to víla Izerína. Narodila se kdesi v nížině, jak říkáme my horáci, dole v kraji, v rodině bohatého šlechtice. Otec ji ale nutil do sňatku bez lásky, tak milá dívka posbírala do rance šperky, které měla dostat věnem a proti toku řeky se pustila do hor. A došla až pod horu Bukovec.

Představuji si, že to bylo na jaře. Že buky byly oděné zelení, kterou mají jen buky na jaře. Že možná už kvetly úpolíny a celá Jizerka byla zlatá. A princezna opilá tou krásou uložila své šperky do čedičové skály Bukovce, protože pochopila, že to, co vidí, je nad všechny poklady světa. Přijala jméno řeky, která ji sem zavedla, a stala se vílou Izerínou. A protože přišla na jaře a jaro má magickou moc, ten poklad ukrytý v Bukovci se rozmnožil a spodní vody, myšky, krty a snad i vítr jej roznesly po celých horách.

Je to už dávno. Poklady odnesli tajemní Vlachové a hory změnily svou tvář. Jen víla tu zůstává dál. Jestli ji chcete potkat, vyjděte si do Jizerek. Až vás bude mjet, určitě to poznáte. Je to přece „naše patronka“.

Klára Hoffmanová

Cyklobusy z Jablonce nad Nisou

Přeprava maximálně 23 cestujících s jízdními koly.

Bus Line **530210 Jablonec n.Nisou-Turnov-Bedřichov-Liberec** Platí od 30.4.2011 do 10.12.2011
 Přepravu zajišťuje : BusLine a.s., Na rovinkách 211, Semily, stř. Jablonec nad Nisou, Luční 3, tel.481368502, 481368701

[illegible]

X		jede v pracovních dnech		jede v sobotu	
†	jede v neděli a ve státem uznané svátky	Ⓢ			
51	jede od 1.7. do 31.8.2011				
75	jede od 30.4. do 28.9.2011				
de	spoř. přepravuje jízdní kola				

Cestující ber se sebou do vozidla jako zavazadlo jízdní kolo, které umístí do připravených držáků dle pokynů řidiče.

Máximální počet přepravovaných osob s koly smeznan na 23.

Cestující jsou povinni řídit se zvláštními přepravními pokyny umístěných uvnitř vozidla.Na lince platí zvláštní tarif vyhlášený BusLine a.s. Informace o tarifu a o smluvních přepravních podmínkách jsou zveřejněny ve vozidlech na lince.

Přeprava maximálně 25 cestujících s jízdními koly.

Bus Line **53021 Jablonec n.Nisou-Liberec-Osečná-Hamr na Jezeře** Platí od 30.4.2011 do 10.12.2011
 Přepravu zajišťuje : BusLine a.s., Na rovinách 211, Semily, stř. Jablonec nad Nisou, Luční 3, tel.481368502, 481368701

[illegible]

75 jede v sobotu † jede v neděli a ve státem uznané svátky
 jede od 30.4. do 28.9.2011
 spoj přepravuje jízdní kola
 Na lince platí zvláštní tarif vyhlášený BusLine a.s. Informace o tarifu a o smluvních přepravních podmínkách jsou zveřejněny ve vozidlech na lince

Z Tanvaldu k přehradě na Souši

Bus Line 747 | 530747 Tanvald-Desná-Kořenov-Vysoké n.Jiz. Platí od 12.12.2010 do 10.12.2011

 Prepravu zajišťuje:

- Busline a.s. Na rovinkách 211 Semily, stf. Jablonec nad Nisou, Lučňn 3, tel.481368502, 481368701 (spje 2-20,22,24-32,34-38,42,46-112)
- Busline a.s. Na rovinkách 211 Semily, stf. Semily, Na rovinkách 211, tel.481368412, 481368611 (spoj 21)
- Busline a.s. Na rovinkách 211 Semily, stf. Jilemnice, Čsl. leař. 669, tel.481368447, 481368641 (spje 23,33,40,44)

Zóna	T6		403	3	5	19	21	101	7	9	105	11	23	25	13	33	15	17	38	37
			403	3	5	19	21	101	7	9	105	11	23	25	13	33	15	17	38	37
7001	1	od Tanvald, aut.st.	5:02	6:01	6:46	7:36	8:16	8:16	...	10:58	12:16	12:59	13:36	14:16	14:59	15:46	15:59	16:17	17:39	17:39
7001	2	Tanvald, žel. st.	5:01	6:03	6:46	7:36	8:16	8:16	...	10:58	12:16	12:59	13:36	14:16	14:59	15:46	15:59	16:17	17:39	17:39
7001	3	Tanvald, ŽP	5:04	6:04	6:58	7:39	8:18	8:21	...	10:59	12:21	12:59	13:38	14:19	14:59	15:59	16:59	17:09	17:39	17:39
7016	4	Desná, sřep	5:06	6:06	7:01	7:4	8:23	8:25	...	11:01	12:23	13:01	13:40	14:21	15:01	15:59	16:01	17:17	17:42	17:42
7016	5	Desná, železn. st.	5:07	6:08	7:03	7:44	8:24	8:25	...	11:03	12:25	13:03	13:44	14:23	15:03	15:59	16:03	17:17	17:42	17:42
7016	6	Desná, Sklář	5:08	6:10	7:05	7:46	8:26	8:27	...	11:05	12:27	13:05	13:46	14:25	15:05	15:59	16:05	17:17	17:42	17:42
7016	7	Desná, odb.	5:07	6:08	7:03	7:44	8:24	8:25	...	11:03	12:25	13:03	13:44	14:23	15:03	15:59	16:03	17:17	17:42	17:42
7016	8	Desná, Černá Růčka, u Svycer	...	6:13	7:08	...	...	8:30	...	11:08	12:30	13:08	...	...	15:08	...	16:08	17:08	...	...
7016	9	Desná, Souč	...	6:15	7:10	...	...	8:32	...	11:10	12:32	13:10	...	...	15:10	...	16:10	17:10	...	...
7016	10	Desná, Černá Růčka, Sociální dům	...	6:15	7:10	...	...	8:30	...	11:10	12:30	13:10	...	...	15:10	...	16:10	17:10	...	...
7006	11	Korėnov, Poltavský, kostel	...	6:18	7:13	...	...	8:43	...	11:13	12:33	13:13	...	...	15:13	...	16:13	17:13	...	...
7006	12	Korėnov, ŽP	...	6:21	7:17	...	...	8:46	...	11:17	12:37	13:17	...	...	15:17	...	16:17	17:17	...	...
7006	13	Korėnov, Martinův ůdolí	...	6:24	7:19	...	...	8:48	...	11:21	12:41	13:21	...	...	15:21	...	16:19	17:29	...	...
7006	14	Korėnov, odb.	...	6:26	7:21	...	...	8:50	...	11:24	12:44	13:24	...	...	15:24	...	16:21	17:31	...	...
7006	15	Korėnov, ŽP, boude	...	6:28	7:23	...	...	8:52	...	11:26	12:46	13:26	...	...	15:26	...	16:23	17:33	...	...
7006	16	Korėnov, škola	...	6:29	7:25	...	...	8:53	...	11:27	12:47	13:27	...	...	15:27	...	16:24	17:34	...	...
7006	17	Korėnov, Přichovice, Motorest	...	6:30	7:27	...	...	8:54	...	11:28	12:48	13:28	...	...	15:28	...	16:27	17:35	...	...
7006	18	Korėnov, Přichovice, ŽD	...	6:40	7:32	...	...	9:07	...	11:37	12:57	13:37	...	...	15:37	...	16:32	17:45	...	...
7006	19	Korėnov, Přichovice, hotel	...	6:40	7:32	...	...	8:58	...	11:38	12:58	13:38	...	...	15:38	...	16:33	17:46	...	...
7006	20	Korėnov, Řejičice, chatu Espero	...	6:45	7:37	...	...	9:01	...	11:41	13:01	13:41	...	...	15:41	...	16:36	17:50	...	...
9102	21	Paseky n.ř.č, rož.	...	7:41	...	...	...	9:04	...	11:44	13:04	13:44	...	...	15:44	...	16:39	17:54	...	...
9102	22	Vysoké n.ř.č, Okenhauz, Mexiko	...	7:41	...	...	...	9:06	...	11:46	13:06	13:46	...	...	15:46	...	16:41	17:56	...	...
9104	23	Vysoké n.ř.č, odb. Stanovy	...	7:47	...	...	...	9:09	...	11:51	13:11	13:51	...	...	15:51	...	16:46	18:01	...	...
9104	24	Vysoké n.ř.č, nám	...	7:49	...	...	...	9:11	...	11:53	13:13	13:53	...	...	15:53	...	16:48	18:03	...	...
9104	25	Vysoké n.ř.č, nemoc.	...	7:50	...	...	...	9:12	...	11:54	13:14	13:54	...	...	15:54	...	16:49	18:04	...	...

[illegible]

X	jede v pracovních dnech nejede od 24.12.2010 do 2.1.2011, od 23.7. do 7.8.2011	21	jede v sobotu nejede 24.12.2010	31	jede v neděli a ve státním uznané svátky nejede 2.2.2011
40	nejede od 23.12.2010 do 1.1.2011, od 4.2. do 5.2.2011, od 21.2.	20	od 26.2.2011, od 25.4. do 25.4.2011, od 1.7. do 31.8.2011, 28.9.2011, od 26.10. do 29.10.2011, od 17.11. do 19.11.2011		
49	jede od 12.12.2010 do 27.3.2011, nejede 24.12.2010	20	jede od 4.6. do 21.9.2011		
	jede 2,6 pokrač. jako linka 741 směr Smrčkov - Jablonec n.N.				
	2,6 pokrač. jako linka 743 směr Desná - Tanvald				
P	přijede měst zastávkami s uvedeným číslem směr platí integrovány tarify IDOL (zveřejněny na www.idol.cz). V ostatních případech platí tarify a smluvní přepravní podmínky vyhlášené BusLine a.s. (zveřejněny na www.busline.cz)				

Obsah

JÍZDNÍ ŘÁDY

CYKLOTURISTIKA

Cyklotrasy a cyklostezky
Cyklopůjčovny a servis
In-line a ostatní

TURISTICKÉ ZAJÍMAVOSTI

Rozhledny
Muzea, vlastivěda, památky
Hrady, zámky

LETNÍ MAPA JIZERSKÝCH HOR

TIPY NA VÝLETY

Ještědská hřebenovka
Památky Frydantska
Lidové sady
Okolím Hejnic
Tanvaldskem
Scheybalova stezka a Kittelovo muzeum
Sklářské osady
Liberecko
Výstup na Smrk

SKLÁŘSTVÍ A TRADICE

Exkurze
Regionální výrobky

KAM ZA VODOU

Koupaliště
Bazény
Vodní sporty

SPORT A RELAXACE

Tenis
Bowling
Golf
Koně, jezdecký

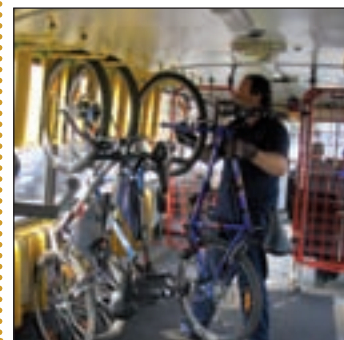
Adrenalin
Autokempey

SEZNAM INFORMAČNÍCH CENTER JIZERSKÝCH HOR

KALENDÁŘ AKCÍ LÉTO 2011

Přílohou Jizerských novin je KALENDÁŘ AKCÍ 2011, za období květen až listopad. Uzávěrka kalendáře byla 18. 4. 2011, akce po tomto datu nemohly být zařazeny.
Změny termínů jsou vyhrazeny

www.jizerky.cz
www.jablonec.com
www.jizerskaops.cz
www.liberecky-kraj.cz

GEOCACHING V JIZERSKÝCH HORÁCH – POZNÁVÁNÍ HROU

www.geocaching.cz,
www.geocaching.com

Geocaching je hra, která vznikla relativně nedávno s rozvojem moderních technologií a internetu. Zjednodušeně můžeme říci, že se jedná o novodobou hru na hledání pokladů. Hra svým charakterem spojuje turistiku, navigaci a internet.

Geocaching je moderní hrou v podobě hledání pokladů a hraje se po celém světě. Základní idea spočívá v lokalizaci vně ukrytých schránek, jenž jsou nazývány geocache a následném sdílení zážitků s ostatními online. Geocachingu holdují lidé ze všech věkových skupin, se silným vnímáním hráčské komunity a cítem k životnímu prostředí.

Základním principem hry je pomocí na internetu zveřejněných souřadnic a šifrovaně nápovědy nalézt ukrytou schránku. Při hledání je možné využít GPS přístroje, ale není to podmínkou. Svůj nálezy hráč zaznamenává do sešitku ve schránce a poté i na internetu na speciálních stránkách. Ze schránek si může vzít nějaký předmět a na oplátku tam vhodit svůj. Hledač pokladů se snaží být nenápadný tak, aby existenci pokladu neprozradil lidem, kteří o hře nemají ponětí.

Geocaching je vhodný pro všechny věkové skupiny. Děti jsou nadšeny, když mohou po celodenním výletu přírodou nalézt poklad a v něm objevit a vyměnit drobné hračky, naopak seniorům nabízí hra možnost zajímavého trávení volného času. Kolem geocachingu je sepijata silná komunita lidí, která si vyměňuje zkušenosti a názory, pořádají společná setkání a rádi pomohou začínajícím hráčům. Geocaching je hra, která přivádí lidi do přírody a vede je k citlivému chování vůči přírodnímu prostředí, ve kterém žijí. Pro mnoho z nich se stal geocaching životním stylem. Jízky jsou poznávání touto hravou formou také nakloněny. Přijměte naše pozvání a nechte se vést místy známými nebo i zapomenutými.

S kolem na Smědavu

540255 Frýdlant-Hejnice-Bílý Potok-Smědava

Přepřevážně: ČSAD Liberec, a.s., České mládeže 594/33, 460 06 Liberec, provozovna Frýdlant, tel. 482 312 121

1	3	5	7	9	11	13	km	Tr	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	53	55	57	59	61	63	65	67	69	71	73	75	77	79	81	83	85	87	89	91	93	95	97	99	101	103	105	107	109	111	113	115	117	119	121	123	125	127	129	131	133	135	137	139	141	143	145	147	149	151	153	155	157	159	161	163	165	167	169	171	173	175	177	179	181	183	185	187	189	191	193	195	197	199	201	203	205	207	209	211	213	215	217	219	221	223	225	227	229	231	233	235	237	239	241	243	245	247	249	251	253	255	257	259	261	263	265	267	269	271	273	275	277	279	281	283	285	287	289	291	293	295	297	299	301	303	305	307	309	311	313	315	317	319	321	323	325	327	329	331	333	335	337	339	341	343	345	347	349	351	353	355	357	359	361	363	365	367	369	371	373	375	377	379	381	383	385	387	389	391	393	395	397	399	401	403	405	407	409	411	413	415	417	419	421	423	425	427	429	431	433	435	437	439	441	443	445	447	449	451	453	455	457	459	461	463	465	467	469	471	473	475	477	479	481	483	485	487	489	491	493	495	497	499	501	503	505	507	509	511	513	515	517	519	521	523	525	527	529	531	533	535	537	539	541	543	545	547	549	551	553	555	557	559	561	563	565	567	569	571	573	575	577	579	581	583	585	587	589	591	593	595	597	599	601	603	605	607	609	611	613	615	617	619	621	623	625	627	629	631	633	635	637	639	641	643	645	647	649	651	653	655	657	659	661	663	665	667	669	671	673	675	677	679	681	683	685	687	689	691	693	695	697	699	701	703	705	707	709	711	713	715	717	719	721	723	725	727	729	731	733	735	737	739	741	743	745	747	749	751	753	755	757	759	761	763	765	767	769	771	773	775	777	779	781	783	785	787	789	791	793	795	797	799	801	803	805	807	809	811	813	815	817	819	821	823	825	827	829	831	833	835	837	839	841	843	845	847	849	851	853	855	857	859	861	863	865	867	869	871	873	875	877	879	881	883	885	887	889	891	893	895	897	899	901	903	905	907	909	911	913	915	917	919	921	923	925	927	929	931	933	935	937	939	941	943	945	947	949	951	953	955	957	959	961	963	965	967	969	971	973	975	977	979	981	983	985	987	989	991	993	995	997	999	1001	1003	1005	1007	1009	1011	1013	1015	1017	1019	1021	1023	1025	1027	1029	1031	1033	1035	1037	1039	1041	1043	1045	1047	1049	1051	1053	1055	1057	1059	1061	1063	1065	1067	1069	1071	1073	1075	1077	1079	1081	1083	1085	1087	1089	1091	1093	1095	1097	1099	1101	1103	1105	1107	1109	1111	1113	1115	1117	1119	1121	1123	1125	1127	1129	1131	1133	1135	1137	1139	1141	1143	1145	1147	1149	1151	1153	1155	1157	1159	1161	1163	1165	1167	1169	1171	1173	1175	1177	1179	1181	1183	1185	1187	1189	1191	1193	1195	1197	1199	1201	1203	1205	1207	1209	1211	1213	1215	1217	1219	1221	1223	1225	1227	1229	1231	1233	1235	1237	1239	1241	1243	1245	1247	1249	1251	1253	1255	1257	1259	1261	1263	1265	1267	1269	1271	1273	1275	1277	1279	1281	1283	1285	1287	1289	1291	1293	1295	1297	1299	1301	1303	1305	1307	1309	1311	1313	1315	1317	1319	1321	1323	1325	1327	1329	1331	1333	1335	1337	1339	1341	1343	1345	1347	1349	1351	1353	1355	1357	1359	1361	1363	1365	1367	1369	1371	1373	1375	1377	1379	1381	1383	1385	1387	1389	1391	1393	1395	1397	1399	1401	1403	1405	1407	1409	1411	1413	1415	1417	1419	1421	1423	1425	1427	1429	1431	1433	1435	1437	1439	1441	1443	1445	1447	1449	1451	1453	1455	1457	1459	1461	1463	1465	1467	1469	1471	1473	1475	1477	1479	1481	1483	1485	1487	1489	1491	1493	1495	1497	1499	1501	1503	1505	1507	1509	1511	1513	1515	1517	1519	1521	1523	1525	1527	1529	1531	1533	1535	1537	1539	1541	1543	1545	1547	1549	1551	1553	1555	1557	1559	1561	1563	1565	1567	1569	1571	1573	1575	1577	1579	1581	1583	1585	1587	1589	1591	1593	1595	1597	1599	1601	1603	1605	1607	1609	1611	1613	1615	1617	1619	1621	1623	1625	1627	1629	1631	1633	1635	1637	1639	1641	1643	1645	1647	1649	1651	1653	1655	1657	1659	1661	1663	1665	1667	1669	1671	1673	1675	1677	1679	1681	1683	1685	1687	1689	1691	1693	1695	1697	1699	1701	1703	1705	1707	1709	1711	1713	1715	1717	1719	1721	1723	1725	1727	1729	1731	1733	1735	1737	1739	1741	1743	1745	1747	1749	1751	1753	1755	1757	1759	1761	1763	1765	1767	1769	1771	1773	1775	1777	1779	1781	1783	1785	1787	1789	1791	1793	1795	1797	1799	1801	1803	1805	1807	1809	1811	1813	1815	1817	1819	1821	1823	1825	1827	1829	1831	1833	1835	1837	1839	1841	1843	1845	1847	1849	1851	1853	1855	1857	1859	1861	1863	1865	1867	1869	1871	1873	1875	1877	1879	1881	1883	1885	1887	1889	1891	1893	1895	1897	1899	1901	1903	1905	1907	1909	1911	1913	1915	1917	1919	1921	1923	1925	1927	1929	1931	1933	1935	1937	1939	1941	1943	1945	1947	1949	1951	1953	1955	1957	1959	1961	1963	1965	1967	1969	1971	1973	1975	1977	1979	1981	1983	1985	1987	1989	1991	1993	1995	1997	1999	2001	2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015	2017	2019	2021	2023	2025	2027	2029	2031	2033	2035	2037	2039	2041	2043	2045	2047	2049	2051	2053	2055	2057	2059	2061	2063	2065	2067	2069	2071	2073	2075	2077	2079	2081	2083	2085	2087	2089	2091	2093	2095	2097	2099	2101	2103	2105	2107	2109	2111	2113	2115	2117	2119	2121	2123	2125	2127	2129	2131	2133	2135	2137	2139	2141	2143	2145	2147	2149	2151	2153	2155	2157	2159	2161	2163	2165	2167	2169	2171	2173	2175	2177	2179	2181	2183	2185	2187	2189	2191	2193	2195	2197	2199	2201	2203	2205	2207	2209	2211	2213	2215	2217	2219	2221	2223	2225	2227	2229	2231	2233	2235	2237	2239	2241	2243	2245	2247	2249	2251	2253	2255	2257	2259	2261	2263	2265	2267	2269	2271	2273	2275	2277	2279	2281	2283	2285	2287	2289	2291	2293	2295	2297	2299	2301	2303	2305	2307	2309	2311	2313	2315	2317	2319	2321	2323	2325	2327	2329	2331	2333	2335	2337	2339	2341	2343	2345	2347	2349	2351	2353	2355	2357	2359	2361	2363	2365	2367	2369	2371	2373	2375	2377	2379	2381	2383	2385	2387	2389	2391	2393	2395	2397	2399	2401	2403	2405	2407	2409	2411	2413	2415	2417	2419	2421	2423	2425	2427	2429	2431	2433	2435	2437	2439	2441	2443	2445	2447	2449	2451	2453	2455	2457	2459	2461	2463	2465	2467	2469	2471	2473	2475	2477	2479	2481	2483	2485	2487	2489	2491	2493	2495	2497	2499	2501	2503	2505	2507	2509	2511	2513	2515	2517	2519	2521	2523	2525	2527	2529	2531	2533	2535	2537	2539	2541	2543	2545	2547	2549	2551	2553	2555	2557	2559	2561	2563	2565	2567	2569	2571	2573	2575	2577	2579	2581	2583	2585	2587	2589	2591	2593	2595	2597	2599	2601	2603	2605	2607	2609	2611	2613	2615	2617	2619	2621	2623	2625	2627	2629	2631	2633	2635	2637	2639	2641	2643	2645	2647	2649	2651	2653	2655	2657	2659	2661	2663	2665	2667	2669	2671	2673	2675	2677	2679	2681	2683	2685	2687	2689	2691	2693	2695	2697	2699	2701	2703	2705	2707	2709	2711	2713	2715	2717	2719	2721	2723	2725	2727	2729	2731	2733	2735	2737	2739	2741	2743	2745	2747	2749	2751	2753	2755	2757	2759	2761	2763	2765	2767	2769	2771	2773	2775	2777	2779	2781	2783	2785	2787	2789	2791	2793	2795	2797	2799	2801	2803	2805	2807	2809	2811	2813	2815	2817	2819	2821	2823	2825	2827	2829	2831	2833	2835	2837	2839	2841	2843	2845	2847	2849	2851	2853	2855	2857	2859	2861	2863	2865	2867	2869	2871
---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

Cyklotrasy a cyklostezky:

- » **Jizerská magistrála** – vznikla původně jako trasa pro běžecké lyžování, ale jelikož její velká část vede po upravovaných cestách, které jsou vhodné pro cyklistiku, brzy si získala oblibu i mezi cyklisty.
www.jizerskaops.cz
- » **Cyklostezka Jára Cimrmana** – www.tanvaldsko.info, www.tanvald.cz
- » **Cyklostezka Mlýnská** – www.lunaria-jindrichovice.cz/cyklostezka
- » **Cykloturistické okruhy kolem Štěpánky** – www.jizerkyprovas.cz
- » **Krakonošova stezka ER-2** – cyklotrasa, která vede nádherným prostředím Lužických a Jizerských hor z německého Bad Schandau přes Frýdlant, Nové Město pod Smrkem, severním úbočím polských Krkonoš a končí v Lubawce.
- » **Mezinárodní cyklotrasa Odra-Nisa** – 591 km dlouhá trasa vedoucí přes území Česka, Německa a Polska. Začíná u pramene Lužické Nisy nedaleko obce Nová Ves nad Nisou jako česká cyklostezka č. 3038 a vede až k ústí Odry do Baltského moře – www.nisaops.cz, www.oderneisse-radweg.de
- » **Pašerácká cyklostezka** – 40 km dlouhá trasa se čtyřmi zastaveními, spojuje Mikroregiony Hrádecko, Chrastavsko a Frýdlantsko. Vede v blízkosti hranice s Německem a Polskem, někde ji i překračuje. V těchto místech se nabízí možnost navázat na tamní cyklostezky.
- » **Singltrek pod Smrkem** – první síť singltrekových stezek v České republice navržena pro maximální prožitek z jízdy na kole – www.singltrekpodsmrkem.cz

Greenway Jizera – most mezi regiony, krajinami i zeměmi

Po cyklotrasách v koridoru Greenway Jizera (dále jen GWJ) se můžete podél řeky Jizery vydat Jizerskými horami, Západními Krkonošemi, Českým rájem a Polabím až do Prahy. Odbočíte-li od Jizery přes Harrachov do Polska do údolí řeky Bóbr, poznáte sousední region a krajinu. Cyklotrasy vás povedou zčásti po klidných silnicích, zčásti po zpevněných cestách. Odhalíte kouzlo šesti svérázných krajín, poznáte jejich přírodní památky, hrady a zámky, technické pozoruhodnosti i lidovou a církevní architekturu.

Jizerské hory

Euroregionální cyklotrasa ER-9 Greenway Jizera (dále jen GWJ) začíná v Jizerských horách s četnými turistickými cíli, dobře dostupnými sítí značených pěších i cyklistických tras. Na polské straně leží např. rezervace Rašeliniště Jizery, na české Jizerská louka, Smrk (1124 m n.m.) s rozhlednou a pramenem Jizery. Jizerské hory jsou turistickým rájem i v zimě, kdy se desítky kilometrů cyklotras promění v dobře upravené běžecké stopy.

Trasa GWJ prochází osadou Jizerka a pak klesá podél Jizery do Martinského údolí. Těmito místy vedla již v dávných dobách zemská stezka, která spojovala Slezsko a Čechy. Pod harrachovskou osadou Mýtiny je možnost odbočit z GWJ na sever a poznat region v sousední zemi. U Jakuszyce, poblíž státní hranice, leží Przelęcz Sklarska (886 m n.m.) – nejvyšší bod, který je mezníkem mezi Jizerskými horami a Krkonošemi a současně rozvodím Jizery, jejíž vody končí v Severním moři, a Odry, která teče do Baltského moře. Odtud vedou na obě strany dlouhé sjezdy, po kterých lze ke zpáteční cestě použít vlaku.

Naše tipy:

- » Použití vlaku na trati Tanvald – Harrachov – Jakuszyce uspoří 200–400 výškových metrů.
- » Z polského Orle lze využít CYKLOSTEZKU JÁRY CIMRMANA.

Další informace: www.jizerky.cz

Jelenohorská kotlina

Od Polany Jakuszycké vede Krkonošská euroregionální cyklotrasa (ER-2) oblastí polských Jizerských hor, kde trasy mají jen menší převýšení, ale nabízejí krásná panoramata. Námi doporučená trasa vede pak Dolinou Kamiennej po ER-2 do Szklarské Poręby, která je přímo cyklistickou metropolí – v jejím okolí vede 19 cyklotras. ER-2 traverzuje pod polskou částí Krkonošského národního parku až k městu Jelenia Góra, jež vzniklo před devíti stoletími a pro cenné památky, horká vřídla a krásné okolí získalo přezdívku Perla Krkonoš. Pak už se lze napojit na euroregionální cyklotrasu ER-6 vedoucí z Jelenohorské kotliny jedním z blízkých přírodních parků – Park Krajobrazowy Doliny Bobru.

Náš tip:

- » Použitím vlaku na trati Jelenia Góra – Jakuszyce lze získat téměř 500 výškových metrů.

Další informace: www.jeleniagora.pl, www.szklarskaporeba.pl

Krkonoše, Český ráj a Polabí

Cyklotrasa dále provádí přírodou a historií podél řeky Jizery nejen Jizerskými horami, ale i Krkonošemi, Českým rájem a Polabím. Trasa sleduje tok řeky, místy vystoupá, aby dala cyklistům možnost rozhlédnout se po kraji. Nabízí mosty a technické zajímavosti Horního Pojizeří, míjí Bozkovské jeskyně, údolí Jizery s Riegrovou stezkou, na úpatí Kozákova navštíví malebné Maloskalsko. Na dohled od skalních měst Hruboskalska a Příhrázských skal vstupuje do otevřené krajiny Mladoboleslavska, aby záhy spojila své vody s Labem nedaleko Prahy.

PROJEKT GREENWAY JIZERA

Sdružení Český ráj s partnery přichází s projektem Greenway Jizera, jehož cílem je vytvoření bezpečného a atraktivního koridoru podél řeky, kterým stojí zato projít pěšky či projet na kole, bruslích, koloběžce nebo proplout na lodi.

Greenway Jizera: www.greenway-jizera.cz

Cyklopůjčovny a cykloservisy P + S

Frydlantsko

- » **Bike servis**, Hynek Buriánek, Frydlant, Míru 630, tel.: 608 211 705, h.burianek@volny.cz **P + S**
- » **Jízdní kola a sport Církla**, Frydlant, ČSA 406, tel.: 482 312 850, cyklosport@kolacirkla.cz, www.kolacirkla.cz **S**
- » **Informační centrum Lázně Libverda**, Hejnice, Lázně Libverda 17, tel.: 482 322 457, infocentrum@laznelibverda.cz, www.singltrekkpdmrkm.cz / Test centrum Merida. **P + S**
- » **LÁZNĚ LIBVERDA**, a.s., Nový dům, tel.: 482 368 111, www.lazne-libverda.cz / Pouze pro hosty. **P + S**
- » **Verner**, Raspenava, U Stadionu 157 (Sportovní areál Smědád), tel.: 721 629 557 / Půjčení max. 4–6 kol. **P + S**

Liberecko

- » **Adrenalin Centrum**, Na Bidě 657, tel.: 486 112 250, www.adrenalin-centrum.cz **P** viz Půjčovny sportovních potřeb
- » **Bak Sport**, U Besedy 3, tel.: 485 100 163, baksport@seznam.cz, www.baksport.cz / Testovací centrum Giant, Author, Lapierre. **S**
- » **Bradský Cyklo & Sport Outlet**, 5. května 45, tel.: 485 105 954, info@bradsky.cz, www.bradsky.cz **S**
- » **Cyklosport Kerda**, Švermova 54, tel.: 485 151 178 – prodejna, 485 150 146 – opravna, cyklosport@kerda.cz, www.kerda.cz / Testovací centrum GT, Author a Cannondale. **P + S**
- » **Elbikes.cz**, Hubertova 231/2, tel.: 602 101 520, info@elbikes.cz, www.elbikes.cz / Prodej a půjčova elektrokol. **P**
- » **Kerda Sport**, Švermova 54, tel.: 485 103 682 – prodejna, info@kerdasport.cz, www.kerdasport.cz / Servis tenisových raket a in-line bruslí. **S**
- » **JKC – Jaroslav Kerda COLNAGO**, Švermova 54, tel.: 602 270 905, kerda@colnago.cz, www.kerda.cz / Testovací centrum Colnago. **P**

- » **Sport 2000**, Hodkovičská 471, tel.: 485 130 057, 603 153 139, sport2000liberec@seznam.cz, www.sport2000.cz **S**
- » **Opravná kol – Michal Koutník**, Jeseniova 271/5, tel.: 603 711 657, www.cyklokoutnik.cz **S**
- » **Red Eight**, 5. května 71/35, tel.: 774 517 363, 608 517 363, redeight@email.cz, www.redeight.cz **S**
- » **Sport Brzák**, Sázkavská 648, tel.: 486 142 200, 602 283 391, sport@brzak.cz, www.brzak.cz **P + S**
- » **Wide Bike**, Františkovská 233/6, tel.: 731 558 668, widebike@volny.cz, www.widebike.com **S**
- » **Sportovní areál Ještěd**, tel.: 731 547 858, info@sportjested.cz (u spodní stanice lanovky Skalka na Centrálním parkovišti) / Horská kola, koloběžky, helmy, testovací centrum kol Author a Agang, registrace: www.ride2test.cz **P + S**

Jablonecko

- » **Jablonec nad Nisou**
- » **Bike servis**, Podhorská 123, tel.: 739 089 618, info@bikeservis.eu, www.bikeservis.eu **S**
- » **Disk Sport Cyklo**, Dvorská 7, tel.: 607 748 469, hakesport@atlas.cz, www.disksport.cz
- » **Rabik Sport**, Podhorská 23, tel.: 483 317 314 **S**
- » **Zdeněk Dokoupil – REBEL BIKE**, Vladislava Vančury 156/4, tel.: 736 769 049, rebel-bike@seznam.cz, www.rebelbike.com / Půjčovna kol, dětských vozíků, tažných tyčí, dětských sedaček, testovací centrum a půjčovna elektrokol. **P + S**
- » **SB sport**, Podhorská 141, tel.: 483 315 739, 731 188 730, jablonec@sbsport.cz, www.sbsport.cz **P + S**
- » **Ski & Bike**, Máchova 10, tel.: 736 536 393, 739 055 994, www.skibike.cz **S**
- » **Janov nad Nisou, Bedřichov**
- » **Activeguide s. r. o.**, www.activeguide.cz **P + S** viz Půjčovny sportovních potřeb
- » **B – sport**, Jan Bína, Janov n. N., Hrabětice 9, tel.: 483 380 301, 602 446 165, 723 575 019, sport@seznam.cz, www.bsport-hrabetice.cz **P**

- » **Ski centrum Adler**, s. r. o., Bedřichov, Apartmánový dům Nisa 272/37, tel.: 602 323 476, ski-adler@volny.cz, www.adler-ski.cz, st–ne 8.30–16.30 h / Horská a dětská kola, dětské sedačky, helmy, přívěsné vozíky, vodící tyče aj., také půjčovna horských dvoukol (tandemů) **P + S**

Tanvaldsko

- » **Cykloservis Bemí**, Plavy, Haratice 143, tel.: 775 083 395, www.cyklo-benda.cz **S**
- » **Cykloservis Faraon**, Smržovka, Údolní 405, tel.: 603 378 969, po–pá 10.00–17.00 h, so 9.00–12.00 h **S**
- » **Cyklo and ski Pelc**, Tanvald, Vítězná 382, tel.: 777 096 572, www.cyklo-skipelc.cz, po–pá 11.00–17.00 h **P + S**
- » **Ing. Morávek**, Josefův Důl 358 (hospůdka U vleku), tel.: 602 879 598, info@skilucifer.cz, www.skilucifer.cz / Možnost dopravy kol po dohodě. **P**
- » **K & P**, Hotel Motorest Beseda, Příchovice, Kořenov 378, tel.: 777 096 572, v prostorách IC Jizerky pro Vás, www.cyklo-skipelc.cz, po–so 9.00–17.00 h, ne 9.00–15.00 h / Horské koloběžky. **P**
- » **Röschenthaler Luděk**, Velké Hamry 338, tel.: 603 156 540, út–pá 15.00–17.30, so 9.00–12.00 h **S**
- » **Sport Čermák**, Tanvald, Harrachov 622, Harrachov 581, tel.: 481 529 827, 603 579 579, 603 579 581, sportcermak@harrachov.cz, www.sportcermak.cz **P + S**

Polská část

- » **Świeradów-Zdrój**
- » **Půjčovna kol**, ul. Sienkiewicza – pod EKO (léto), tel.: +48 607 766 412, www.tom-sport.pl **P**
- » **Půjčovna, servis, cyklistický obchod**, ul. Zródlana 7 – dolní stanice kabinové lanovky, tel.: +48 75 615 20 20 (linka 1, 4), +48 693 770 602, swieradow@prorider.com.pl **P + S**

IN-LINE

Frydlantsko

- » **In-line dráha Oldřichov Hájích**, trasa z Mníšku u Liberce do Oldřichova v Hájích, o celkové délce 3 400 m, a šířce 2,2–3,2 m. Vede kolem Ekocentra a pokročilé, půjčovna in-line vybavení, občerstvení, bezbariérové sociální zařízení.

Liberecko

- » **Rekreční a sportovní areál Vesec**, RASAV, tel.: 737 222 499, info@skijested.cz, www.skijested.cz / In-line tratě pro začátečníky a pokročilé, půjčovna in-line vybavení, občerstvení, bezbariérové sociální zařízení.
- » **Část cyklostezky z Hodkovic nad Mohelkou**, vhodná pro in-line bruslení v úseku cca 2 km Hodkovic (koupaliště) směrem na Liberec.
- » **Část cyklostezky podél Nisy v Liberci**, která je bruslaři hojně využívána.
- » **Sport Park Liberec**, Jeronýmova 570/22, www.sportparkliberec.cz / In-line dráha v areálu o délce 1,37 km, pro bruslaře či začínající cyklisty, půjčovna bruslí v přílehlém A-styl centru.

Jablonec nad Nisou

- » **Kolem jablonecké přehrady**, cyklo/ in-line trasa vedoucí podél jablonecké přehrady, délka cca 1,5 km
- » **Areál volnočasových aktivit – Čelakovského**, údržba tel.: 773 336 763, recepce.atletika@sportjablonec.cz, tel.: 773 336 773 / Sportovní relaxační komplex – travnaté fotbalové hřiště, multifunkční asfaltové hřiště, dětský koutek, in-line dráha (cca 860 m) v provozu celý den, vstup zdarma.
- » **Park v Nové Pásirské** (nad konečnou zastávkou tramvaje), součástí parku je i cyklo/ in-line trasa s možností přejezdu lávky přes Lužickou Nisu v celkové délce cca 400 m.
- » **Škola in-line bruslení**, pro děti, dospělé, další sportovní vyžití, tel.: 602 193 939, www.skolainline.webnode.cz, V–VIII / Pro děti možnost půjčení kompletního vybavení, výuka čj. aj.

Nová mapa Jizerských hor

Turistický region Jizerské hory vydal díky podpoře Fondu malých projektů, konkrétně česko-polského programu Cíl 3, aktualizovanou mapu Jizerských hor. Tato oboustranná mapa v měřítku 1 : 100 000 (pro letní a zimní sezonu) je zdarma k dispozici ve všech informačních centrech Jizerských hor.

Tipy pro vozíčkáře

Trasy pro vozíčkáře – v Jizerských horách jsou vytipovány a vyznačeny stezky, které mohou k výletům využívat vozíčkáři. Vozíčkářské trasy vedou souběžně s ostatními turistickými a cyklotrasami, využít je však mohou též rodiny s malými dětmi na kolech a kočárky.

www.mobilita.cz, www.jizerskaops.cz

Jizerské hory bez bariér!

Jablonecké kulturní a informační centrum, o. p. s. vydalo novou mapu, která byla vyhotovena se záměrem rozšířit turistickou nabídku pro návštěvníky Jizerských hor, kteří mají svůj pohyb více či méně ztížený. Nejedná se pouze o návštěvníky na invalidních vozících, ale i o rodiny s dětskými kočárky, malými dětmi na kolech a v neposlední řadě handbikery. Součástí mapy je devět ucelených okruhů – tipů na výlety, přičemž výchozím bodem je vždy místo s možností zaparkování automobilu. Barevné zobrazení tras odpovídá značení v terénu, které je provedeno pomocí barevných šipek nebo terčíků s piktogramem, a vyjadřuje přitom zjednodušeně i náročnost trasy (modrá značí trasy nejlehčí, zelená středně náročné, červená náročné). O náročnosti trasy vypovídá také její profil s barevně odlišeným typem povrchu (štěrk, panel, asfalt). Zároveň zde naleznete i informace o restauracích a ubytovacích zařízeních v Jizerských horách a okolí, včetně dostupnosti jejich služeb pro návštěvníky s omezeným pohybem. Mapu i mnoho dalších informací můžete získat v informačním centru v Jablonci nad Nisou a dalších informačních centrech Jizerských hor.

Půjčovny sportovních potřeb

- » **Activeguide s. r. o.**, Janov n. N., Hraničná 1392, tel.: 483 380 796, 603 399 302, info@activeguide.cz, www.activeguide.cz / Nabídka pro vodáky: výběr ze široké škály plavidel, kánoe – plastové i nafukovací, kajaky, rafty, samozřejmě s veškerým příslušenstvím, záchranné vesty, neopreny. Dále si můžete vybrat: lana a provazy pro „lezení“, míče na všechny možné míčové hry, sítě atd.
- » **Ski centrum Adler**, s. r. o., Bedřichov, www.adler-ski.cz viz Cyklopůjčovny
- » **Adrenalin Centrum**, Liberec 1, Na Bidě 657, tel.: 486 112 250, www.adrenalin-centrum.cz / Tábormické potřeby, vysokohorská výzbroj, turistické vybavení, vybavení – via ferata, vodácká výzbroj a vodácké oblečení, rafty, lodě, skákací boty. Skialpinismus, Telemark, testovací centrum, in-line brusle.
- » **FILACentrum** – půjčovna a škola kolečkových bruslí a lyží, Liberec, Sportovní areál Vesec, tel.: 607 877 742, 721 220 210, info@levnebrusle.cz, www.filacentrum.cz / Půjčovna a škola kolečkových bruslí, kolečkových lyží, skákacích bot a dalšího letního vybavení (petangue, badminton, fresbee).
- » **Půjčovna vozítek Segway**, Liberec, Orlí 16, tel.: 777 069 941, info@segway-liberec.cz, www.segway-liberec.cz

Ještědská hřebenovka

Po hřebeni z Hodkovic až na Ještěd
Hodkovice – Záskalí – Javorník – Rašovka, rozhledna – U Šámalů – Pláně pod Ještědem – Ještěd. Celkem 15,5 km. Sestup k tramvaji do Horního Hanychova 4 km.

Poměrně náročný výlet se značným převýšením zahájíme na hodkovickém nádraží ČD. Červeně značená cesta vede zpočátku údolím Mohelky, avšak brzy začne stoupat do obce Záskalí. Někdejší „pražskou“ silnici překročíme v jejím nejvyšším bodu a pokračujeme dál na vrchol Javorníku. Do požáru v roce 1974 tady stála oblíbená výletní restaurace Obří sud. V současnosti se zde staví jeho napodobenina. Z Javorníku nás nyní budou až na Ještěd provázet modré značky. Po projití lesem se před námi otevrou výhledy na Ještědský hřeben a Libereckou kotlinu s Jizerskými horami. Cestou k Javornické kapli z roku 1842 mineme nové lyžařské středisko s letní bobovou dráhou. Areal zde vznikl v roce 2010.

V obci Rašovka, v místě, kde prochází přes Ještědský hřeben silnice spojující Liberecko a Podještědí, stojí za návštěvu rozhledna V Trnčí. Společně s restaurací byla slavnostně otevřena v roce 2006. Další úsek cesty tvoří Rašovský a Hlubocký hřeben. Po první části dojdeme nejprve k restauraci U Šámalů a poté k chatě KČT Pláně pod Ještědem. Vpravo při cestě si můžeme všimnout Památníku tábora lidu, který připomíná velkou česko-německou demonstraci z roku 1870. Od chaty pak cesta stoupá přes Černý vrch (vpravo lyžařský areál, lanovky) a kolem pohostinství Ještědka dojdeme po silnici až na vrchol Ještědu. Odměnou za podstoupenou námahu nám budou pěkné výhledy na mnoha místech této trasy. Rozhodneme-li se pro pěší sestup k tramvaji v Horním Hanychově, můžeme pokračovat po modrých značkách. Cestu si tím prodloužíme o další 4 kilometry.

Otokar Simm

foto Milan Drahoňovský

Ještědský okruh

Ještědský okruh – je nenáročný výlet, který zvládne každý i méně zdatný turista. Jeho cílem je ukázat návštěvníkovi to nejlepší z ještědského areálu. Tento okruh nabízí dvě obousměrné varianty. Výlet začíná jízdou čtyřsedačkovou lanovkou **Skalka** nahoru na hřeben, kde si každý z návštěvníků může prohlédnout krásy města Liberce rozprostírajícího se pod Ještědským hřbetem. Po výstupu z lanovky následuje turistický výšlap po Vyhliďkové cestě v celkové délce 1,8 km k dominantě Liberce, Ještědu. Odtud je romantický výhled do širokého okolí. Z vrcholu se pohodlně svezete kabinovou lanovkou zpět do údolí a po Beranově cestě se vrátíte zpět na parkoviště, nebo ke konečné stanici tramvaje. Celková délka trasy je 2,5 km.

» **Sportovní areál Ještěd**, tel.: 737 222 499, info@skijested.cz, www.skijested.cz / Čtyřsedačková lanovka Skalka, přeprava kol na lanovce zdarma, Bike park, testovací centrum kol Author a Agang, půjčovna a servis sjezdových a horských kol a terénních koloběžek, dětské hřiště a občerstvení přímo u lanovky.

» **Čtyřsedačková lanová dráha Skalka**, Liberec, Ski areál Ještěd, infolinka tel.: 737 222 499, info@skijested.cz, www.skijested.cz, V–VI, so, ne 9.00–17.00 h, VII–VIII, po–ne 9.00–17.00 h, IX, so, ne, svátky 9.00–17.00 h, (provoz každou půlhodinu, polední přestávka 11.30–12.30 h), ukončení provozu v neděli 2. 10. 2011, dospělí nahoru 70 Kč, dolu 70 Kč, zpáteční 100 Kč, děti, důchodci, invalidé nahoru 40 Kč, dolu 40 Kč, zpáteční 60 Kč, rodinná 2+2 nahoru 180 Kč, dolu 180 Kč, zpáteční 270 Kč / Dráha je 1 472 m dlouhá s převýšením 351 m, byla postavena v roce 2006 a patří mezi nejmodernější lanové dráhy v ČR. Součástí areálu je také **bike park** a na vrcholu Skalky začíná také několik **cyklotras** po okolí. Doprava kol je na lanovce zdarma. Akce: v parkovním 1 jízda na lanovku Skalka zdarma!

» **Ještěd (1 012 m n. m.)**, Liberec, tel.: 485 104 291, recepcie@jested.cz, www.jested.cz, GPS: N 50° 43' 59.45" E 14° 59' 01.01" / Věž je neodlučitelnou dominantou Liberce, slouží jako hotel a restaurace. Stavba architekta Hubáčka byla oceněna prestižní Perretovou cenou a byla vyhlášena národní technickou památkou.

» Na Ještěd jezdí **kabinová lanová dráha Liberec – Horní Hanychov – Ještěd**, tel.: 972 365 582 – pokladna, 485 104 287, www.lanovka-jested.cz, www.cd.cz, I–XII, po 14.00–19.00 h, út–ne 8.00–19.00 h (8.00, 8.30, 9.00, 9.30, 10.00, 10.30, 11.00, 11.30, 12.00, 13.00, 13.30, 14.00, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 17.00, 18.00, 19.00 h), odjezdy kabin jsou z obou stanic současné, dospělí 75 Kč, zpáteční 120 Kč, děti 5–15 let, ZTP 50% sleva, jízdní kolo 50 Kč (pouze 2 kola najednou a v čistém stavu) / Ještědská lanovka patří mezi nejstarší klasické lanové dráhy. Byla vybudována na náklady tehdejších ČSD známou chrudimskou firmou František Wiesner. Zahájení stavby bylo dne 15. 6. 1932 a dokončená lanovka byla uvedena do provozu 27. 6. 1933. V letech 1971–75 prošla lanovka zásadní rekonstrukcí. Délka lanové dráhy je 1 183 m a její převýšení činí 402 m.

» **Rašovka (610 m n. m.)**, Restaurace V Trnčí s 1. soukromou rozhlednou v ČR, Liberec 25, Rašovka 79, tel.: 608 022 341, I–XII, st–so 11.00–20.00 h, ne 11.00–19.00 h, www.restauracevtrnci.cz, GPS: N 50° 41' 52.08" E 15° 02' 54.60" / Po více než 40 letech po požáru na Rašovce vznikla nová bezbariérová a nekuřácká restaurace. Ta je navíc obohacena 19,5 m vysokou zděnou vyhlídkovou věží. Restaurace „V Trnčí“ s rozhlednou, 2 zahradními terasami a dětským koutkem byla otevřena 10. června 2006 u příležitosti Svatoantoniinské pouti na Rašovce.

» **Všesportovní areál Obří Sud Javorník**, Javornická 350, Jeřmanice, www.areal-obrisud.cz / Otevřen celoročně, na kopci Javorníku (684 m n. m.), nedaleko od rychlostní komunikace mezi Prahou a Libercem. Součástí je: **bobová dráha**, která se svou délkou 1100 m stala nejdelší bobovou dráhou v ČR, **čtyřsedačková lanová dráha** s jedním vozem na přepravu osob upoutaných na vozík, **adrenalinový park** a **crossové tratě**, **penzion Obří Sud** (výstavba repliky původního sudu a rozhledny právě probíhá) – připravuje se provoz restaurace a ubytování, **parkování** v areálu s kapacitou cca 160 parkovacích míst, včetně připojení pro karavany.

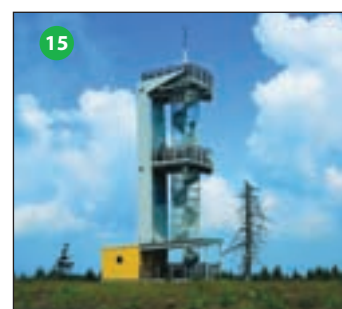
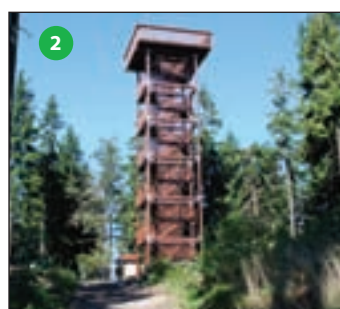
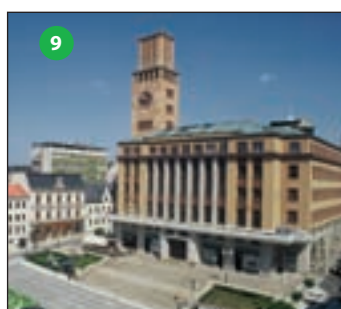
foto Milan Drahoňovský

Rozhledny Jizerských hor a blízkého okolí

Název a nadmořská výška	Kontakt	Otevírací doba a vstupné	Informace
1. Bramberk (787 m n. m.) GPS: N 50° 45' 19.80" E 15° 12' 20.88"	Lučany nad Nisou tel.: 483 300 023 www.lucany.cz	V, VI, IX, so–ne 10.30–16.00 h, VII–VIII, po–ne 10.00–17.00 h, X – otevřeno podle počasí	WC vše 1–1,5 km
2. Císařský kámen (637 m n. m.) GPS: N 50° 42' 47.09" E 15° 06' 16.08"	Rádlo – Milíře Městský obvod Liberec – Vratislavice n. N. tel.: 482 428 810, www.vratislavice.cz	I–XII na vlastní nebezpečí zdarma	 1000 m Bufet 2000 m
3. Černá studnice (869 m n. m.) GPS: N 50° 43' 07" E 15° 13' 42"	Horní Černá Studnice 926, tel.: 602 692 294, 774 305 830 pavlina@voplakal.cz www.rozhledna.cz	V, VI, IX, X, út–ne 10.00–22.00 h, VII–VIII po–ne 10.00–22.00 h, pouze za příznivého počasí	WC
4. Frýdlantská rozhledna (399 m n. m.) GPS: N 50° 56' 05.16" E 15° 4' 36.19"	Frýdlant tel.: 724 045 560, 777 954 265 www.mesto-frydlant.cz, http://frydlant.webz.cz	V, IX, so, ne, svá 10.00–17.00 h, VI–VIII, út–ne 10.00–17.00 h, dospělí 15 Kč, děti 10 Kč	WC 300 m
5. Ještěd (1 012 m n. m.) GPS: N 50° 43' 59.45" E 14° 59' 01.01"	Liberec tel.: 485 104 291 recepce@jested.cz, www.jested.cz	ochoz kolem věže přístupný zdarma	WC 700 m
6. Kopanina (657 m n. m.) GPS: N 50° 39' 37.54" E 15° 09' 57.10"	Rychnov u Jablonce n. N. u Chaty Na Kopanině tel.: 483 393 060 – OÚ Frýdštejn	I–XII, po–ne 11.00–19.00 h klíč je k vyzvednutí u pí Janků naproti Chatě Na Kopanině, záloha na klíč 100 Kč, dospělí 10 Kč, děti 5 Kč	WC vše 300 m
7. Královka (859 m n. m.) GPS: N 50° 47' 31.27" E 15° 09' 28"	Janov n. N. 1160 tel.: 483 310 402, 731 411 863 kralovka@jizerskehotely.cz www.jizerskehotely.cz	I–XII po–ne 10.00–20.00 h	WC
8. Nisanka (676 m n. m.) GPS: N 50° 43' 53" E 15° 12' 57"	Nová Ves n. N. tel.: 724 321 724, 488 880 852 www.rozhledna-nisanka.cz	V, pá–ne 10.00–17.00 h V, VI, IX, st–ne 10.00–17.00 h VII–VIII, po–ne 10.00–17.00 h, za nepříznivého počasí zavřeno děti do 6 let zdarma, dospělí 15 Kč, celoroční vstupné 45 Kč	 750 m 30 m Bufet
9. Nová radnice (513 m n. m.) GPS: N 50° 43' 27.48" E 15° 10' 16.32"	Jablonec n. N., Mírové náměstí 3100, tel.: 774 667 677 info@jablonec.com, www.jablonec.com	VII–VIII, po–pá 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, (po a st) 16.00 h, sraz v informačním centru dospělí 20 Kč, děti nad 6 let 10 Kč	 30 m 500 m 30 m
10. Petřín (608 m n. m.) GPS: N 50° 42' 43.60" E 15° 10' 11.02"	Jablonec n. N., Petřinská 6 tel.: 602 482 074, 731 159 732 www.hotel-petrin.cz	I–XII po–ne 10.00–21.00 h dospělí 20 Kč, děti zdarma	WC
11. Proseč (593 m n. m.) GPS: N 50° 44' 31.2" E 15° 07' 47.69"	Jablonec n. N., Lukášovská 217 tel.: 725 554 947, 733 101 670 tucek.viktor@email.cz, rozhlednanadproseci.webnode.cz	V–IX so, ne 13.00–16.00 h jinak po tel. dohodě pro min. 5 osob	 500 m 200 m
12. Radnice Liberec – vyhlídková věž (370 m n. m.) GPS: N 50° 46' 09.84" E 15° 03' 29.52"	Liberec, náměstí Dr. E. Beneše 1 tel.: 485 101 709, ww.infolbc.cz	VI–IX, po–pá 9.00–15.00 h, so 9.00–11.00 h, X–V, čt 9.00–15.00 h, každou celou hodinu	WC 1500 m 200 m
13. Rašovka (610 m n. m.) GPS: N 50° 41' 52.08" E 15° 02' 54.60"	Liberec, Restaurace V Trnčí s rozhlednou, Rašovka 79 tel.: 608 022 341 www.restauracevtrnci.cz	I–XII st–so 11.00–20.00 h, ne 11.00–19.00 h	WC 2000 m
14. Slovanka (820 m n. m.) GPS: N 50° 46' 23.15" E 15° 11' 47.85"	Lučany n. N., Horní Maxov 8 tel.: 602 831 420, 607 744 593 info@slovanka.eu, www.slovanka.eu	I–XII volně přístupná zdarma	WC 200 m
15. Smrk (1 124 m n. m.) GPS: N 50° 53' 23.96" E 15° 16' 19.43"	Nové Město pod Smrkem www.nmps.cz	I–XII volně přístupná zdarma	 5000 m
16. Štěpánka (vrch Hvězda, 958 m n. m.) GPS: N 50° 44' 47.36" E 15° 21' 59.94"	Kořenov – Příchovice tel.: 603 806 473 www.skijerkyprovas.cz	IV–VI, út–ne 10.00–18.00 h VII–VIII, po–ne 10.00–18.00 h IX–X, út–ne 10.00–17.00 h	 100 m 1000 m
17. Špičák u Tanvaldu (831 m n. m.) GPS: N 50° 45' 06.01" E 15° 16' 57.33"	Albrechtice v Jizerských horách 355 tel.: 775 369 645, www.skijerky.cz www.rozhledna-spacak.cz	V, X, pá, so, ne 9.00–17.00 h, VI, IX, st–ne 9.00–17.00 h, VII–VIII, út–ne 9.00–18.00 h Lanová dráha v provozu VII–VIII, pá–ne 10.00–17.00 h v každou celou hodinu	WC 1200 m
18. Věž frýdlantské radnice (294 m n. m.) GPS: N 50° 55' 19.51" E 15° 04' 42.43"	Frýdlant, náměstí T. G. Masaryka 37 tel.: 482 464 013 mic@mesto-frydlant.cz muzeum@mu-frydlant.cz www.mesto-frydlant.cz	Bližší informace na www.mesto-frydlant.cz	WC 100 m 500 m
19. Vyhlídková věž Lidové sady (450 m n. m.) GPS: N 50° 46' 38.56" E 15° 04' 52.64"	Liberec 1, Lidové sady 425/1 tel.: 482 710 649 info@lidovesadyliberec.cz www.lidovesadyliberec.cz	I–XII, po– ne 10.00–17.00 h děti od 10 let, studenti, důchodci 5 Kč, dospělí 10 Kč	WC 80 m

Vybrané rozhledny najdete umístěné podle čísel na mapě na straně 12 a 13.

Hrady a zámky

» Státní hrad a zámek Frýdlant

Národní památkový ústav, správa státního hradu a zámku Frýdlant, Zámecká 4001, tel.: 482 312 130, frydlant@liberec.npu.cz, www.hradzamek_frydlant.regin.cz, IV, X, út—ne 9.00–15.30 h, V, VI, IX, út—ne 9.00–16.00 h, VII–VIII, út—ne 9.00–16.30 h, dospělí 130 Kč, děti a studenti 80 Kč, důchodci 90 Kč, výklad v cizí řeči: dospělí 190 Kč, děti 130 Kč, GPS: N 50° 54' 54.81" E 15° 05' 00.93"

» Hrad Frýdštejn

Hodkovice nad Mohelkou, Frýdštejn 80, tel.: 483 393 060, oufrydstejn@iol.cz, www.frydstejn.cz, V–X, út—ne 10.00–17.00 h, děti 6–15 let 10 Kč, studenti, důchodci 30 Kč, dospělí 40 Kč, GPS: N 50° 38' 55.5" E 15° 10' 06.74"

» Státní zámek Sychrov

Národní památkový ústav, správa státního zámku Sychrov, tel.: 482 416 011, pokladna.sychrov@liberec.npu.cz, www.zamek-sychrov.cz, XI–III, po—ne 10.00–14.00 h, IV, IX–X, po—ne 9.00–15.30 h, V–VIII, po—ne 9.00–16.30 h, dospělí 150,- Kč, senioři nad 65 let, děti 6–15 let, studenti 15–26 let (nutno prokázat se platným studentským průkazem) 100,- Kč, děti do 6 let zdarma, GPS: N 50° 37' 34.64" E 15° 05' 20.18" / S historií místa vás blíže seznámí naučná stezka, Lesní putování s Kamilem Rohanem, blízko zámeckého parku.

V nedalekém okolí je možné navštívit:

» **Státní hrad Grabštejn**, Hrádek n. N., tel.: 482 724 301, grabstejn@liberec.npu.cz, www.grabstejn.cz, V–IX, út—ne 9.00–17.00 h / Hrad je přístupný od nejnižšího sklepení až po špičku věže. Součástí prohlídky paláce je i nově zrestaurovaná kaple sv. Barbory a nově instalované sbírky.

» **Státní zámek Lemberk**, Jablonné v Podještědí, tel.: 487 762 305, lembek@liberec.npu.cz, www.zamek-lembek.cz

» **Státní zámek Hrubý Rohozec**, Turnov, tel.: 481 321 012, www.hruby-rohovec.eu

Polská část

» **Hrad Chojnik**, 58-570 Jelenia Góra – Sobieszów, tel.: +48 75 75 56 394, www.chojnik.pl, V–VI, IX–X, út—pá 10.00–17.00 h, VII–VIII, út—ne 10.00–18.00 h, dospělí 5 PLN, děti 3 PLN, GPS: N 50° 50' 02.50" E 15° 38' 37.80"

» **Zámek Czocha, Stankowice-Sucha**, 59-820 Leśna, tel.: +48 757 211 553, +48 757 211 185, rezerwacja@zamekczocho.pl, www.zamekczocho.pl, po—ne 10.00–16.30 h, děti a mládež 3–15 let 6 PLN, dospělí 12 PLN, od 18.00 h vstup na vnější zámecká nádvoří zdarma, jinak děti a mládež do 15 let 1,50 PLN, dospělí 3 PLN, GPS: N 51° 01' 49.20" E 15° 18' 12.80" / Zámek Czocha byl postaven v 2. polovině 13. století, nachází se u Lešniánského jezera a patří k nejkrásnějším zámkům v Polsku. V roce 1909 ho vlastnil drážďanský bankéř Ernst von Gütschow. Na jeho pokyn došlo k rekonstrukci, která dala objektu charakter romantického sídla. Je zde řada prvků, které jsou klasickými atributy zámku a odpovídají představám o vzhledu, skutečného středověkého strážního hradu.

» **Hrad Świecie**, zřícenina hradu ze 14. století u silnice z Leśné na Świeradów, asi 5 km jižně od Leśné.

» **Hrad Gryf**, zřícenina středověkého hradu v vesnici Proszówka, na kopci (447 m n. m.), tyčícím se nad silnicí Gryfów Śląski – Mirski, 6 km jižně od Gryfowa a 2 km severovýchodně od Mirska. Nyní patří objekt soukromému majiteli.

» **Hrad Rajsko**, zřícenina piastovského středověkého hradu stojí na území malé vesnice Zapusta u silnice z Leśné do Biedrzychowic.

Zajímavosti ve Frýdlantu – co jste ještě neviděli

Kostel Nalezení sv. Kříže ve Frýdlantu, nenápadný děkanský kostel uprostřed města, je opředen tajemstvím spojeným s pozoruhodnými památkami. Byl postaven na místě původní dřevěné kaple svaté Barbory z roku 1346, časem podstoupil další stavební úpravy a přestavby. Nejrozsáhlejší z nich – v barokním stylu – proběhla v letech 1782–1783, s neogotizujícími úpravami pak na konci století devatenáctého. Již od roku 1999 zde probíhají restaurátorské práce (např. na plátně Melchiora z Redernu, na zvonech) a průzkumy (v roce 2010 na stropě hrobky).

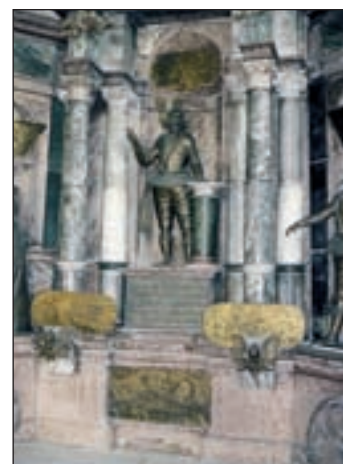
Historie kostela je neodmyslitelně spjata se šlechtickými rody Bibřtejnů a Redernů, které vládly frýdlantskému panství, jsou zde jejich hrobky. Vrcholným renesančním dílem je redernovská hrobka z roku 1600, kterou společně s největší posmrtným portrétem v Čechách věnovala svému zesnulému

choti, císařským vojévůdci Melchiorovi z Redernu, Kateřina z Redernu. Olejomalbu mimořádných rozměrů (čtverec o straně 3,5 m) nechala namalovat v letech 1600–1605.

Kostelu zůstaly, z původních šesti, tři krásné zvony. Největší z nich, o průměru 90 cm a výšce 71 cm, pochází z roku 1560 z Ludvíkova pod Smrkem. Střední, z počátku 16. století původně z Kunratic, je vysoký 74 cm a o průměru 85 cm. Nejmenší zvon (umíráček), který pochází z roku 1719, má průměr 52 cm a je vysoký 40 cm.

V okolí kostela je možné zhlédnout mariánský sloup z 18. století a po Křížové cestě pokračovat dál. Kostel Nalezení sv. Kříže je po hradu a zámku Frýdlant druhou nejvýznamnější historickou památkou města, vydejte se i vy po stopách dějin Frýdlantska.

www.fara-frydlant.wz.cz

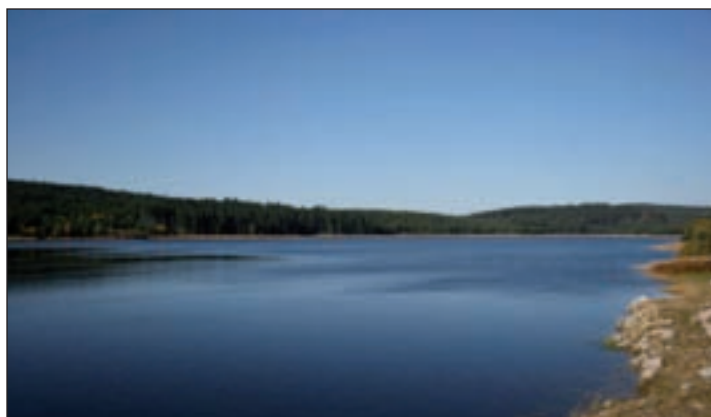
K Bedřichovské přehradě

Z Lidových sadů k přehradě v srdci hor

Liberec, Lidové sady – Mlynářův kříž – Rudolfovo přehradu – Bedřichovská přehrada na Černé Nise – Sedlo Maliniku – Rudolfovo, Česká chalupa, MHD. Celkem 14 km.

Z konečné tramvajové stanice v libereckých Lidových sadech se vydáme společně s modrými značkami k Bedřichovské přehradě. Cesta zvolna stoupá příměstskými lesy k Mlynářovu kříži. Tato boží muka stojí na křižovatce lesních cest a byla postavena v roce 1864 z pozůstatosti rudolfovského mlynáře Antona Jägera, jenž zemřel v téměř roce. Po necelé půlhodině odtud dojdeme do Rudolfova, kde si můžeme prohlédnout malou vodní nádrž z roku 1928.

Cesta nyní stoupá údolím Černé Nisy, strmé svahy po levé ruce se nazývají Panenská stráž. Po 3,5 km vystoupáme až na úroveň hráze Bedřichovské přehrady. Stezka zde odbočí doprava. Vpravo v lese se dá vyhledat místo, kde došlo k pověstně přestřelce mezi hajným a pytlákem – tzv. Stammelův pomníček. Brzy pak dojdeme k přehradní hrázi, z níž se nabízí pohled nejen na vodní hladinu, ale i na rozsáhlé lesy v pozadí s Ptačími kupami. Přehrada zde byla postavena v letech 1902–1905. Od vodní nádrže pokračujeme po zelených značkách do Sedla Maliniku. Cestou mineme Melzerův pomník, připomínající nehodu spojenou se stavbou přehrad, a boží muka zvaná Lichteneckerův kříž. Ze sedla Maliniku sestoupíme k České chalupě (MHD), popř. zpět až do Lidových sadů. O. Simm

Liberec – Lidové sady pro každého

ZOO Liberec, p. o., Liberec 1, Masarykova 1347/31, tel.: 482 710 616, info@zooliberec.cz, www.zooliberec.cz, IV–X, po–ne 8.00–18.00 h, XI–III, po–ne 8.00–17.00 h, děti 3 – 15 let, studenti, důchodci nad 65 let 65 Kč, dospělí 115 Kč.

Pravidelné akce v ZOO v letní sezóně:

- » koupání slonů
- » cvičení a krmení lachtanů
- » krmení tučňáků
- » krmení surikat a mangust liščíh
- » krmení bílých tygrů a lvů
- » cvičení slonů

Přesné časy krmení vždy aktuálně na www.zooliberec.cz.

Botanická zahrada Liberec, Liberec 1, Purkyňova 1, tel.: 485 252 811, info@botanyliberec.cz, www.botanyliberec.cz, letní čas po–ne 8.00–18.00 h, zimní čas po–ne 8.00–16.00 h, děti, studenti 70 Kč, důchodci, dospělí 140 Kč.

Dětský koutek, otevřeno: 15. 4.–17. 10., po–ne, 9.00–18.00 h / Vodní fontány, vláček, ruské kolo, bludiště, prolézačky, skluzavky, kolotoče, houpačky, pískoviště a další atrakce, občerstvení.

Vyhlídková věž Lidové sady, Liberec 1, Lidové sady 425/1, www.lidovesadyliberec.cz, tel.: 482 710 649, I–XII, po–ne 10.00–17.00 h, děti od 10 let, studenti, důchodci 5 Kč, dospělí 10 Kč, GPS: N 50° 46' 38.56" E 15° 04' 52.64" / 35 metrů vysoká dominanta památkového objektu Lidových

sadů se 155 schody, sloužící od roku 1901 až do poloviny padesátých let, po rekonstrukci v roce 1998 je opět přístupná veřejnosti.

Kulturní a společenské centrum Lidové sady Liberec, Lidové sady 425/1, tel.: 482 710 649, www.lidovesadyliberec.cz, po–ne 8.00–18.00 h
Tramvaj od Centra Babylon do ZOO Liberec a zpět, Liberec, Nitranská 1, tel.: 485 249 202, touristservice@centrumbabylon.cz, www.centrumbabylon.cz, VI–VIII, zdarma.

Zvláštní jízdy historickou tramvají Bovera, Dopravní podnik města Liberce, a. s. Boveraclub, Liberec 3, Mrštíkova 3, tel.: 739 682 083, boveraclub@dpml.cz, www.boveraclub.com

Severočeské muzeum, Masarykova 11, tel.: 485 246 111, muzeumlb@muzeumlb.cz, www.muzeumlb.cz, út–ne 9.00–17.00 h, děti, studenti, důchodci 20 Kč, dospělí 50 Kč / Dnešní budova byla postavena v letech 1897–1898, podle návrhu B. Ohmanna, v novorenesančním slohu a na první pohled upoutá zejména štíhlou věží, která je přesnou kopií věže původní liberecké radnice.

Radnice, nám. Dr. E. Beneše 1, tel.: 485 101 709, mic@infolbc.cz, www.infolbc.cz / Novorenesanční budova liberecké radnice byla postavena v r. 1893 podle projektu vídeňského architekta F. Neumanna. Známa je její blízká podoba s radnicí ve Vídni.

foto M. Dománková

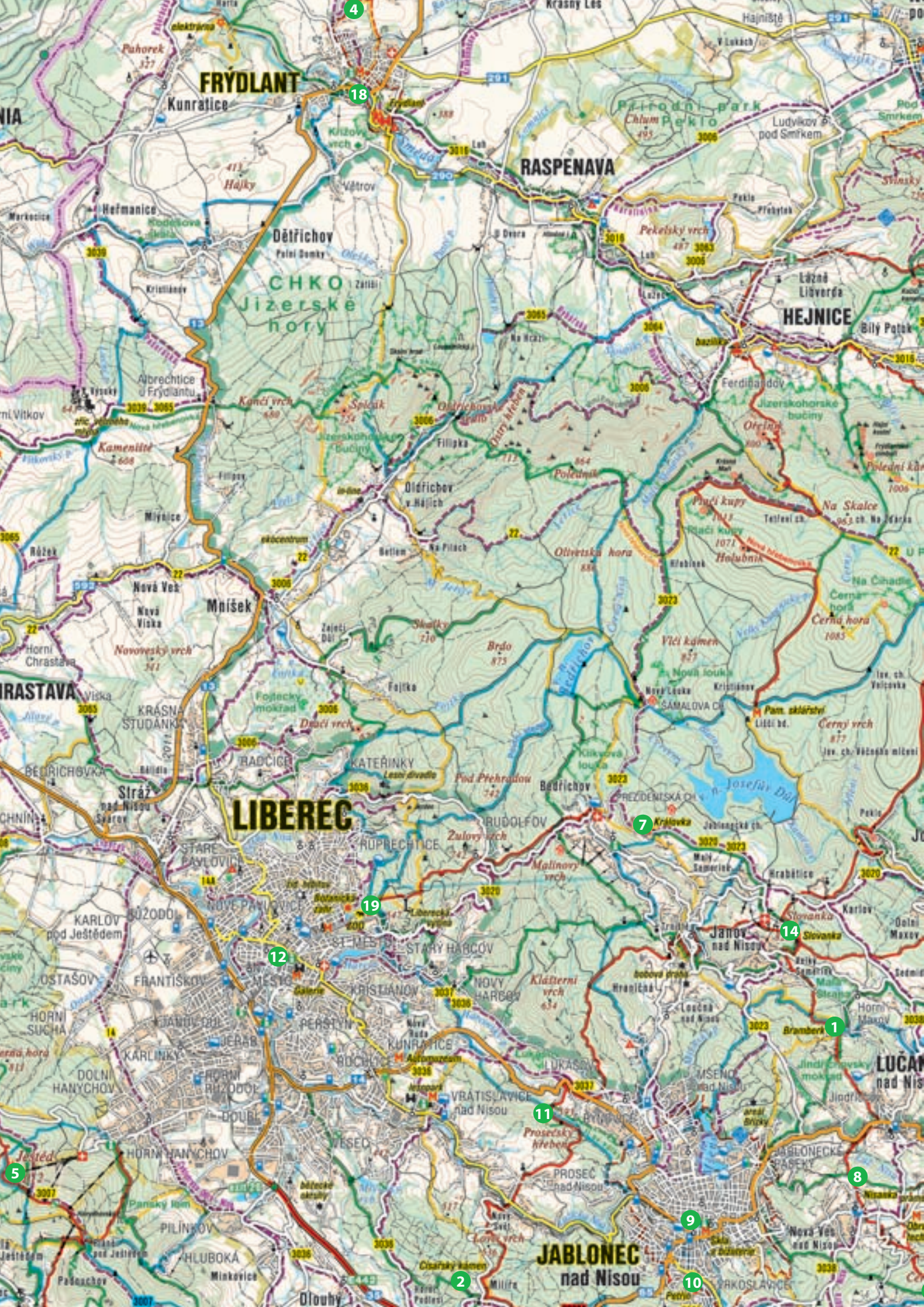

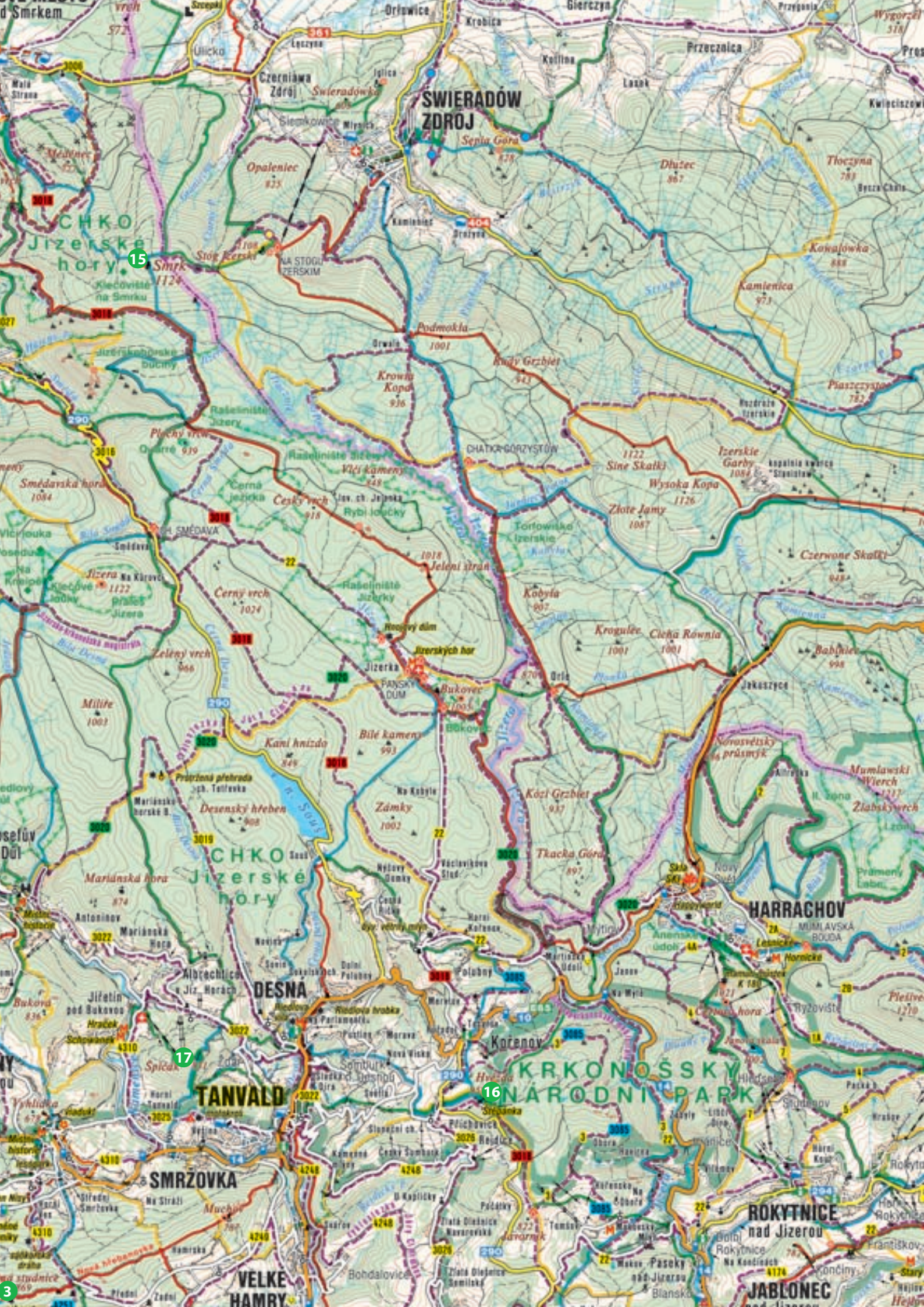
Muzea, vlastivěda, památky Jizerských hor a blízkého okolí

Název a GPS	Kontakt	Otevírací doba a vstupné	Informace, zaměření
Areál statku Český svět a kovárna Ondřeje Stelziga	Dolní Rásnice č. p. 27 a 29 dle dohody na tel.: 603 903 238 ceskysvet@seznam.cz, www.ceskysvet.info	I–XII po tel. dohodě	Kovárna – dům kováře Andrease (Ondřeje) Stelziga Areál statku Český svět – kaplička, výměnek, špejchar a jiné historické budovy.
Chrám Navštívení Panny Marie a Mezinárodní centrum duchovní obnovy	Hejnice, Klášterní 1, tel.: 482 360 211, mcdo@mcdo.cz, www.mcdo.cz		Chrám je velmi významným poutním místem, pro svou výbornou akustiku a nádhernou atmosféru je využíván ke koncertům varhanní a duchovní hudby.
Klingerovo mauzoleum	Nové Město pod Smrkem, ul. Celní tel.: 482 360 334 www.nmps.cz	po–pá, návštěva po tel. domluvě	Významná funerální památka (hrobka zakladatele zdejšího textilního podniku Ignaze Klingerova).
Městské muzeum Frýdlant	Frýdlant, nám. T. G. Masaryka 37 tel.: 482 464 055 muzeum@mu-frydland.cz, www.mesto-frydland.cz	V–IX, út–ne 9.00–15.00 h, X–IV, út a čt 9.00–15.00 h, dospělí 20 Kč, děti a studenti 10 Kč, hromadné vstupné nad 5 osob 5 Kč	Historie Frýdlantska: meč frýdlantského kata, kopie obrazu s pravděpodobnou podobou Albrechta z Valdštejna a model renesanční radnice.
Muzeum Nové Město pod Smrkem	Nové Město pod Smrkem, ul. Palackého 276 tel.: 482 325 941 knihovna.nmps@volny.cz, www.nmps.cz	po 9.00–11.00 a 13.00–17.00 h, út 9.00–11.30 a 13.30–17.00 h, st 13.00–15.00 h, čt 9.00–11.30 a 13.30–17.00 h, VII, VIII, i v so a ne 9.00–11.00 a 13.00–16.00 h, dospělí 10 Kč, děti 5 Kč, hromadné 3 Kč	Příroda, zajímavosti a historie Frýdlantského výběžku.
Restaurace Obří sud	Lázně Libverda 186 tel.: 482 322 714, nulicek@obrisud.cz, www.obrisud.cz	IV–IX, út–ne 9.00–22.00 h	Oblíbená restaurace a nástupní místo na singltrek.
Horská chata Smědava	Smědava, Bílý Potok č. p. 163, tel.: 482 322 262		Oblíbené místo k občerstvení a odpočinku, konečná turistického autobusu z Frýdlantu.
Soukromé regionální muzeum obce Višňová v Poustce	Frýdlant 59 tel.: 482 348 237, www.ob-vis.net	so, ne 9.00–16.00 h, jinak na objednání vstup zdarma	Historie obce v hrázdném domě č.p. 59.
Železniční muzeum Frýdlant	Spolek Frýdlantské okresní dráhy, o. s., Frýdlant Žitavská 867, tel.: 721 404 011, spolek.fod@seznam.cz, www.heranicka.vz.cz	VI–VIII, so 9.00–16.00 h, vstupné dobrovolné	Lokomotivní výtopna poblíž nádraží, stálá expozice historie železnic na Frýdlantsku, zejména úzkorozchodné dráhy Frýdlant – Heřmanice.
Ekologické informační centrum (EIC) a větrná elektrárna	Jindřichovice pod Smrkem, firma Resec tel.: 604 777 977, 482 328 007 mirka@ressec.cz, www.ressec.cz	Po objednání.	Expozice alternativní energetiky, informace o kotelně na biomasu a větrných elektrárnách.
Žijící skanzen v Jindřichovicích pod Smrkem	O. s. Lunaria, Jindřichovice pod Smrkem 12 tel.: 605 345 467 info@lunaria-jindrichovice.cz, www.lunaria-jindrichovice.cz	Muzeum v areálu skanzenu: IV–IX, út–ne 10.00–17.00 h, X–III, pá–ne 10.00–17.00 h, jinak po tel. domluvě, dospělí 50 Kč, studenti, děti, důchodci, ZTP 25 Kč	Muzeum života venkovského obyvatelstva před průmyslovou revolucí, větrný mlýn s turbínou, naučná stezka – Okolím Jindřichovic za výšinami ideálů a do údolí duše.
AUTOMUZEUM.CZ – Muzeum motoristické historie Liberecka	Vratislavice n. N., Liberec 30, Tanvaldská 164, Areál Pivovaru Konrad, tel.: 607 802 570, info@automuseum.cz, www.automuseum.cz	V letní sezóně každou neděli 10.00–16.00 h, 50 Kč za osobu, děti v doprovodu dospělých 25 Kč, skupiny nad 10 osob je nutné objednat!	Pro milovníky motorismu a historických automobilů.
Liberecké podzemí GPS: N 50° 46' 8.908" E 15° 3' 19.841"	Statutární město Liberec, tel.: 485 243 149, fialkova.eva@magistrat.liberec.cz	VI–IX, každá st v 9.00, 10.30, 13.00, 14.30 a 16.00 h, dospělí 50 Kč, děti, studenti, senioři 30 Kč, sraz je vždy v Lucemburské ulici u hlavního vchodu do krytu ČO.	Expozice k historii a současnosti civilní obrany.
Památník Ferdinanda Porsche	Informační centrum – Vratislavice 10/10/10, Vratislavice nad Nisou, Nad Školou 1675, tel.: 482 321 811, 774 774 603, 774 774 610, info@vratislavice.cz, www.vratislavice101010.cz	Možnost individuálního objednání, po–pá 8.30–11.00 a 12.00–17.00 h, dospělí 10 Kč, děti 5 Kč	Interaktivní panely i trojice vozů Porsche.
iQpark – centrum zábavného poznávání	Centrum Babylon Liberec, Nitranská 1, tel.: 485 249 649, 485 249 202, coufal@iqpark.cz, www.iqpark.cz	po–pá 10.00–20.00 h, dospělí 100 Kč, děti 60 Kč, děti do 100 cm výšky zdarma	Interaktivní zábavně naučné science centrum s více než 100 exponáty.
Severočeské muzeum	Liberec, Masarykova 11, tel.: 485 246 111, muzeumlb@muzeumlb.cz, www.muzeumlb.cz	po–pá 10.00–20.00 h, dospělí 100 Kč, děti 60 Kč, děti do 100 cm výšky zdarma	Tři sbírková oddělení: přírodovědné, historické a umělecko-historické, doplněné tematickými stálými expozicemi.
Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou 	Jablonec nad Nisou, U Muzea 398/4, tel.: 483 369 011, msbjbc@quick.cz, www.msb-jablonec.cz	út–ne 9.00–17.00 h, dospělí 80 Kč, děti 6–15 let, studenti, důchodci, invalidé 50 Kč, samostatné vstupné na výstavu 40 Kč	Historie sklářské výroby, expozice: Kouzelný svět bižuterie a Čarovná zahrada – České sklo sedmi století.
Galerie Belveder	Jablonec nad Nisou, Mlýnská 27, tel.: 483 310 947, msbjbc@quick.cz, www.msb-jablonec.cz	I–V, XI–XII, út–pá 9.00–12.00 a 12.30–17.00 h, VI–IX út–ne 9.00–12.00 a 12.30–17.00 h, jednotné vstupné 30 Kč	Součástí Muzea skla a bižuterie. Výstavy sklářského a bižuterního oboru, vlastivědné, historické, stálá expozice Empírový salonek.
Kristiánov – Památník sklářství v Jizerských horách	Kristiánov v Jizerských horách, tel.: 771 416 326, msbjbc@quick.cz, www.msb-jablonec.cz	VI–IX, po–ne 9.00–17.00 h, 20 Kč	Památník je součástí Muzea skla a bižuterie, expozice Kristiánov – Klíč k srdci Jizerských hor. Texty též v Braillově písmu. První sobota v září: tradiční Mariánská sklářská pout.
Šámalova chata na Nové Louce	Bedřichov 48, Nová Louka, tel.: 483 713 671, www.samalova-chata.cz		Původně panský dům přestavěn na lovecký zámček, nyní slouží jako horský penzion a restaurace.
Městské muzeum v Rychnově u Jablonce n. N. – Expozice rychnovského malířství	Rychnov u Jablonce nad Nisou, Husova 490, tel.: 488 880 927, mstrnadova@rychnovjbc.cz, www.rychnovjbc.cz	I–XII, po–čt 9.00–11.00 a 14.00–16.00 h, pá 9.00–11.00 h, zdarma	Expozice rychnovského malířství.
Kittelovo muzeum na Krásné GPS: N 50° 41' 41"E 15° 12' 53"	Krásná 11, Pěnčín, tel.: 602 175 116 www.kittel.cz	V–VI, IX, so–ne 10.00–18.00 h, VII–VIII, po–ne 10.00–18.00 h, děti 6–15 let 20 Kč, důchodci, ZTP, studenti 30 Kč, dospělí 40 Kč, rodinné vstupné 90 Kč	Interaktivní expozice „uzdravení“, „dobro a zlo v životě lidském“ a „rovnováha člověka s přírodou“.
Muzeum místní historie Smržovky a výstavní síň	Smržovka, nám. T. G. Masaryka 1 tel.: 483 369 325, www.smrzovka.cz	stř 9.00–11.00 a 13.00–16.00 h, so, ne 10.00–12.00 a 13.00–16.00 h, dle telefonické dohody možno i jinak	Ukazuje historický vývoj a významné osobnosti města Smržovky.

Muzea, vlastivěda, památky Jizerských hor a blízkého okolí

Název a GPS	Kontakt	Otevírací doba a vstupné	Informace, zaměření
Muzeum obrněné techniky	Bývalý areál JZD Lučany n. N., na rozmezí obcí Smržovka a Nové Vsi n. N., tel.: 602 370 575, tankysmrzovka@seznam.cz, www.tankysmrzovka.webgarden.cz	Doporučíme předem telefonovat, II–VI, IX–XI, so–ne 10.00–17.00 h, VII–VIII, út–ne 10.00–17.00 h, možnost projížďky tankem o víkendu po předchozí tel. domluvě.	Expozice obrněné pásové techniky a protiletadlového dělostřelectva.
Areál Riedlový vily a zahrady	Desná v Jizerských horách, Krkonošská 120, tel.: 483 383 019, 483 383 730 desenske.noviny@seznam.cz www.mesto-desna.cz	út 10.00–12.00, 13.00–16.00 h, čt 10.00–12.00, 13.00–17.30 h, so 14.00–17.00 h, vstupné 10 Kč	Kulturní středisko, muzeum historie Desné a městská knihovna.
Expozice – muzeum lehkých opevnění z let 1937–38	Tesařov, Kořenov, pod rozhlednou Štěpánkou, tel.: 737 376 238	V, VI, IX, so–ne 9.00–18.00 h (mimo každou třetí sobotu, neděli v měsíci – akce Šmajdání viz Kalendář akcí), VII–VIII, út–ne 9.00–18.00 h, vstupné dobrovolné	S průvodcem a odborným výkladem se podíváte po objektech lehkých opevnění na úseku CH2–Polubný.
Muzeum Jizerských hor	Kořenov, osada Jizerka, tel.: 723 519 290, pavel.byron@csopijzerka.cz, www.csopijzerka.cz	V–X, so–ne 9.00–16.00 h, dospělí 35 Kč, důchodci 30 Kč, děti 20 Kč, rodina 70 Kč	Expozice o historii staré sklářské osady, přírodovědné aj.
Muzeum ozubnicové dráhy	Železniční společnost Tanvald, o.p.s., Kořenov, vlakové nádraží, tel.: 724 820 126, info@zubacka.cz, www.zubacka.cz	letní sezona 2011: 28. 5.–25. 9., po–ne 9.00–17.00 h, děti, důchodci 20 Kč, dospělí 30 Kč	Expozice je zaměřena na ozubnicovou trať Tanvald – Kořenov a navazující trať do Harrachova a polské Szklarské Poręby. Novinkou je rozšíření a promítání.
Muzeum výroby hraček DETOA Albrechtice s. r. o. GPS: N 50° 45' 23.395" E 15° 15' 52.557"	Detoa Albrechtice s. r. o., Jiřetín pod Bukovou 6, tel.: 721 843 020, 483 356 322 exkurze@detoa.cz, www.detoa.cz	I–XII, po–pá 8.00–13.00 h, so 10.00–12.00 h (pro skupiny 7–15 osob nebo min. vstupné 420 Kč), dospělí 80 Kč, děti 60 Kč Nové kreativní dílny: po–pá 8.30–16.00 h, so 10.00–16.00 h	Exkurze: výroba tradičních dřevěných hraček od kulatiny až po hotový výrobek.
Vila Schowanek Muzeum místní historie a přírodovědy	Vila Schowanek Jiřetín pod Bukovou 73, tel.: 603 562 018, 483 381 687, jiretinpb@jiretinpb.cz, www.vila-schowanek.cz	I–XII, so 9.00–15.00 h, po–pá 8.00–16.00 h – pro předem objednané, dospělí 60 Kč, děti 40 Kč	Expozice historických lyží, expozice truhlářství, místní historie a muzeum přírody.
Muzeum místní historie Josefův Důl	Josefův Důl č. p. 210, v budově obecní knihovny, tel.: 483 381 110, 483 381 096, www.josefuvdul.cz	čt a so 10.00–12.00 a 14.00–17.00 h, dospělí 20 Kč, studenti, důchodci, ZTP 10 Kč	Významné osobnosti regionu, tradice i kulturní dědictví minulosti.
Hornické muzeum Harrachov a prohlídková štol	Harrachov, tel.: 602 603 739 (větší skupinky objednat předem), info@ados-harrachov.cz, www.ados-harrachov.cz	V–VI a IX–X út–ne, VII–VIII, po–ne 9.00–17.00 h dospělí 100 Kč, děti, studenti 50 Kč.	Ukázky minerálů fluoritových ložisek, nástroje a pomůcky používané při těžbě, mapy a fotografie dokumentující práci na zdejší ložisku.
Krkonošské muzeum – expozice Šindelka Harrachov	Harrachov, tel.: 481 528 310, sindelka@kmap.cz, www.kmap.cz	I–XII, po–ne 9.00–12.00 a 13.00–17.30 h, dospělí 40 Kč, děti, důchodci 20 Kč, rodinné 80 Kč	Lesnická a myslivecká expozice.
Muzeum skla je součástí Sklářny a minipivovaru Novosad & syn Harrachov s. r. o. Czech Republic	Harrachov, tel.: 481 528 141, turistik@sklaharrachov.cz, www.sklaharrachov.cz	muzeum skla: I–XII, po–ne 9.00–17.00 h, možnost exkurzí do provozu sklárny: I–XII, po–ne 8.00–15.00 h	Nejstarší fungující sklárna v Čechách, historicky a technologicky ucelená sbírka historického skla, minipivovar s restaurací, pivní lázně.
Ski muzeum Harrachov	Harrachov, tel.: 603 470 113, 481 528 141, camping@harrachov.cz, turistik@sklaharrachov.cz, www.harrachov.cz	I–XII, po–ne 9.00–17.00 h	Historie harrachovského lyžování, vývoj skoků na lyžích a severské kombinace, je součástí Muzea skla.
Výletní areál Pěnčín (Fipobex)	Bratříkov, Pěnčín 60, tel.: 483 368 468, exkurze@fipobex.cz, www.vapen.cz	V–IX, po–pá 9.00–15.00 h, so na tel.: 483 368 468, X–IV, po–pá 9.00–12.00 h (každou celou hodinu) korálková dílna, po–pá 9.00–16.00 h, so, ne info na www.vapen.cz, IV–IX vyhlídkový vláček	Výroba broušených perli, prodejna perliček, koží a ovčí farma, sýrárna, vyhlídkový vláček, zemědělské muzeum.
Zemědělské muzeum – Výletní areál Pěnčín	Bratříkov, Pěnčín 60, tel.: 483 368 468, www.vapen.cz/zemedelske-muzeum	I–XII, po–ne 8.00–16.00 h, vstupné dobrovolné	Expozice zemědělských strojů z oblasti Jablonecka a Turnovska.
Bozkovské dolomitové jeskyně	Bozkov 263, tel.: 481 682 164, 481 682 167, bozkov@caves.cz, www.caves.cz	XI–III, út–pá 8.00–15.00 h, IV–VI, po–ne 8.00–16.00 h, VII–VIII, út–ne 9.00–17.00 h, IX–X, út–ne 8.00–16.00 h, dospělí 100 Kč, důchodci nad 65 let 80 Kč, děti 6–15, studenti, invalidé 50 Kč	Jediné veřejnosti přístupné krápníkové jeskyně v severní části Čech s unikátní křemennou výzdobou stěn a stropů a největším podzemním jezerem v Čechách.
Městské muzeum v Železném Brodě – sklářská expozice	Železný Brod, náměstí 3. května 37, tel.: 483 389 081, 483 389 770, muzeum@zelbrod.cz, www.zeleznybrod.cz,	V, VI, IX, út–ne 9.00–12.00 a 13.00–16.00 h, VII–VIII, út–ne 9.00–12.00 a 13.00–17.00 h, X–IV, so–ne 9.00–12.00 a 13.00–16.00 h	Expozice železnobrodské sklářské školy a místních sklářských podnikatelů meziválečného období. Stálá expozice J. Brychtové a S. Libenského.
Městské muzeum v Železném Brodě – národopisná expozice	Železný Brod, Bělíště, č. p. 57, tel.: 483 391 149, muzeum@zelbrod.cz, www.zeleznybrod.cz	V, VI, IX, út–ne 9.00–12.00 a 13.00–16.00 h, VII–VIII, út–ne 9.00–12.00 a 13.00–17.00 h, X–IV, so–ne 9.00–12.00 a 13.00–16.00 h	
Mineralogické muzeum – Muzeum Mineralogiczne	Szklarska Poręba, ul. Kilińskiego 20, tel.: +48 607 100 880, www.sokolowski-muzea.pl	I–XII, út–so 10.00–18.00 h, ne 10.00–16.00 h, dospělí 8 PLN, děti 5 PLN	Expozice minerálů, drahokamů, kostry dinosaurů, fosilie.
Muzeum Země – Muzeum Ziemi	Szklarska Poręba, ul. Jeleniogórska 9, tel.: +48 75 717 32 87	I–XII, po–ne 9.00–18.00 h, zdarma	Kameny a minerály z celého světa.
Muzeum energetiky – Muzeum Energetyki	Szklarska Poręba, ul. Jeleniogórska 2, tel.: +48 75 717 55 39	I–XII, út 9.00–12.00 h, jinak po tel. dohodě, zdarma	
Stará valónská chalupa – Stara Chata Walońska	Szklarska Poręba, ul. Kołtąta 12, tel.: +48 75 717 29 56	Po tel. objednání	Sídlo hledačů pokladů z 15.–20. století.
Dino park	Szklarska Poręba tel.: +48 795 577 755, www.dinopark.com.pl	po–pá 10.00–16.00 h, so–ne 10.00–17.00 h, dospělí 18 PLN, děti do 12 let, důchodci nad 65 let 14 PLN	Největší Park dinosaurů v Polsku v překrásném jizerském lese.
Chata na Stogu Izerském	Świeradów-Zdrój, 59-850, skr. poczt. 15 tel.: +48 601 974 895, www.stogizerski.prv.pl		Pod vrcholem (1 107 m n. m.), dodnes provozuje svou turistickou činnost.
Venkovní šachy	Świeradów-Zdrój, Dom Zdrojowy – Hala Specerowa, tel.: +48 75 78 20 500	I–XII, po–ne 7.30–17.00 h	
Šachy mini muzeum	Świeradów-Zdrój, “Szach-Mat”, ul. Słoneczna 2, tel.: +48 75 78 16 473	I–XII, po–ne 14.00–22.00 h	

SWIERADÓW ZDRÓJ

15

17

16

HARRACHOV

TANVALD

KRKONOŠSKÝ NÁRODNÍ PARK

SMRZOVKA

ROKYTNICE nad Jizerou

VELKÉ HAMRY

JABLONEC nad Jizerou

Okolím Hejnic a Lázní Libverda

» Za výhledem na Kočičí kameny

Bílý Potok, ČD – Hubertka – Kočičí kameny – Bártlova bouda – Bílý Potok, ČD. Celkem 7,5 km.
Z konečné stanice ČD v Bílém Potoce se vydáme krátce po červených značkách k silnici. Z ní však hned odbočíme doleva a přes pastviny dojdeme k lesu. Stezka odtud stoupá smíšenými lesy, častěji mění směr, a proto zde musíme zvýšit pozornost, abychom neztratili značky. Náhle se před námi objeví chata Hubertka, která tu stojí již více než sto let. Za tu dobu sloužila nejprůběžnějším účelům, současnost však patří tomu původnímu – je v ní turistická ubytovna. Občerstvení najdeme v bufetu pod chatou. Od roku 2009 tudy prochází i singltreková cyklistická trasa – novinka v našich horách. Krátká odbočka nás od chaty přivede ke Kočičím kamenům. Po schodech vytesaných do skály v roce 1923 vystoupíme snadno na vrchol, odkud se nám naskytne zajímavý rozhled do údolí Smědě a na severní srázy hor. Poté, co se vrátíme k chatě, pokračujeme po červených značkách k Bártlově boudě. Půjdeme sice po lesní asfaltové silnici, avšak občasně výhledy nám vše vynahradí. Od restaurace Bártlova nás vedlejší komunikace dovedou zpět k nádraží v Bílém Potoce.

Otokar Simm

» Přes Peklo do lázní

Hejnice – Raspenava – Peklo – Lázně Libverda – Hejnice. Celkem 11 km.

Do Hejnic dojedeme vlakem, kdo dá přednost vlastní dopravě, najde u nádraží parkoviště. Červené značky nás odtud dovedou do centra s dominantou chrámu Navštívení Panny Marie. Po prohlídce překročíme kamenný most přes Smědou se sochou sv. Jana Nepomuckého a s modrými značkami odbočíme doprava. Mineme Wildnerova boží muka, načež se brzy ocitneme u rozcestníku. Tady opustíme Starou poutní cestu, po níž jsme sem přišli z Hejnic, a pokračujeme se zeleným značením na levém břehu Smědě. Na řadě míst jsou ještě patrné následky loňské povodně, i když mnoho škod již bylo odstraněno. V Raspenavě u čerpací stanice překročíme hlavní silnici. Nyní nás povedou žluté značky až do Libverdy. Následuje krátký kousek vedlejší silnice, ze které odbočíme doprava. Před námi je příjemná cesta procházející širokým úvalem Pekelského potoka. Vlevo ji lemují smíšené lesy, vpravo pastviny, v pozadí nás provázejí pohledy na severní svahy Jizerských hor. Poté nás přivítá prvními chalupami poněkud zasněžená osada Peklo. Menší zacházkou se zde můžeme podívat k malebnému rybníku Petr a po návratu k rozcestníku se vydáme přes malé návrší do Lázní Libverda. Lázeňská kolonáda, upravený park či možnost občerstvení budou příjemným zakončením výletu. Zbývá již jen přejít přes návrší do blízkých Hejnic.

Otokar Simm

Jizerskými lesy k hejnickému chrámu

Bedřichov – Nová Louka (3 km) – Hřebínek (6,5 km) – Rauschekova cesta – údolí Velkého Štolpichu (10 km) – vodopád Štolpichu (11,5 km) – Ořešník (13,5 km) – Hejnice, kostel (16,5 km) – Hejnice, ŽST (17 km).

Jarní proměny lesů patří k nejpůsobivějším obdobím v Jizerských horách. Proto náš tip na pěší vycházku směřuje napříč horami, kdy první část vede mladými smrkovými hvozdy, druhá starými bučinami. Výlet začíná na konečné linky č. 1 MHD v Bedřichově. Kolem malé přehrady se vydáme po žlutém značení po známé lyžařské magistrále směrem na Novou Louku. Z bývalé sklářské osady zde do současnosti zbyl jen oblíbený lovecký zámeček, původní sídlo hutníka, později přestavěný pro potřeby vrchnosti. Sklářská huť tady dýmala v letech 1756–1817. Po opuštění klidné lesní enklávy nás bude delší čas provázet zelené značení. Mineme křižovatku U Gregorova kříže a Hejnickou cestou dojdeme na známé rozcestí zvané Hřebínek (občerstvovací kiosek). Název Hřebínek je sem vlastně přenesený, původně patřil blízkému, skutečnému „hřibítku“. Jenže pojmenování se již natolik vžil, že na nápravu nelze pomýšlet. Z Hřebínku naše trasa klesá údolím Malého Štolpichu

po tzv. Rauschekově cestě. Brzy se vlevo otevrou rozhledy na svahy Zadního a Předního Divočáku a před námi též do údolí až k Novému Městu pod Smrkem. Cesta lemovaná staletými buky a mohutnými skalami prudce klesá až do údolí Velkého Štolpichu, k rozcestí Nad Ferdinandovem. Nad našimi hlavami se zvedají skalnaté a divoké srázy Ořešníku, korunovaného vrcholovým křížem. Odtud je to asi půl hodiny do kopce až k vodopádu Velkého Štolpichu. Až k druhému mostu půjdeme po legendární Štolpišské silnici, dokončené v roce 1891. Spojovala Ferdinandov se Smědavou. Hukot horské bystřiny s mnoha kaskádami a obrovskými balvany v řeci tvoří kulisu naší cesty. Od vodopádu se červeně značená stezka vine vzhůru k Ořešníku. Vyhlídkové skalisko je dostupné od roku 1898, kdy dal hejnický odbor horského spolku vytesat strmé schodiště opatřené zábradlím. Rozhled na okolní hory a Frydlantsko je velkolepý. Po sestupu do Hejnic můžeme výlet ukončit prohlídkou baziliky Navštívení Panny Marie, popí. ve výstavní síni nacházející se v bývalém františkánském klášteře. Na nádraží ČD je to odtud asi 10 minut.

Otokar Simm

Výročí Hejnic

V roce 2011 čeká Hejnice výročí 800 let. Rok 1211 je podle legendy první zmínkou o vzniku tohoto poutního místa. K tomuto datu se váže jedna legenda. Unavený sítář chodil po zdejších krajích a hledal vhodné dřevo na jeho síť. Unaven trmácením a starostmi o nemocnou rodinu si lehl na skalnatý pahorek pod strom a usnul. Tu se mu zjevila Panna Marie a řekla mu, ať jde domů, že se žena a dítě uzdraví. A opravdu se tak stalo, proto se na toto místo vrátil a do dutiny staré lípy vložil malou vyřezávanou sošku jako projev díků. Dozvěděli se o tomto zázraku i ostatní lidé a začali chodit na toto místo a modlit se za to či ono. V roce 1211 zde vystavěli malý svatostánek, ke kterému se začali scházet poutníci z širokého okolí. V průběhu času se z něj pak stal kostel, bazilika a také vedlejší klášter. A tak vlastně před 800 lety vznikly Hejnice.

V letošním roce tak budou připraveny pro návštěvníky a občany Hejnic oslavy tohoto výročí. Ty budou rozloženy jednotlivými akcemi do první poloviny roku a vyvrcholí velkolepou akcí, která připadá na termín tradiční Hejnické poutě, v první červencový víkend.

V rámci oslav výročí se v první polovině roku můžete těšit na speciální koncert v bazilice, výstavu fotografií, archiválií a kronik, speciální sportovní akce, pokusíme se také zajistit promítání filmových materiálů, které se nějak týkají Hejnic. Úplný výčet a harmonogram oslav se stále tvoří a pro nejdokonalejší informovanost doporučujeme sledovat webové stránky města www.mestohejnice.cz a plakátovací plochy v regionu.

Termín vyvrcholení oslav bude **sobota 2. a neděle 3. července 2011**. Zde se opět budete moci těšit na řemeslný jarmark v prostoru parčíku před kostelem, který zase nabídne nádhernou oázu pohody a klidu. Přípraven bude také speciální parní vlak, který bude jezdit v sobotu na zdejší železniční trati a nabízet tak alternativu dopravy na naši akci. Sobotní noční oblohu pak ozáří velkolepý ohňostroj. Od lunaparku až k bazilice se potáhne přes celou ulici stánkový prodej všeho druhu tak, jak to na správné pouti má být. Součástí akce bude také prodej suvenýrů vztahujících se k letošnímu výročí, mezi kterými nebudou chybět ani památeční mince a další upomínkové předměty na tento památný rok.

Jaroslav Demčák, místostarosta Hejnic

Křížem krážem po muzeích Tanvaldska

» **Muzeum místní historie Smržovky a výstavní síň**, nám. T. G. Masaryka 1, tel.: 483 369 325, www.smrzovka.cz, stř. 9.00–11.00 a 13.00–16.00 h, so, ne 10.00–12.00 a 13.00–16.00 h, dle telefonické dohody možno i jinak / Muzeum je umístěno v půdních prostorech, ve smržovském Zámku, na náměstí T. G. Masaryka. Expozice je tvořena dobovými předměty, fotografiemi a mapami, zapůjčenými či darovanými jak místními obyvateli, tak přáteli Smržovky. Ukazuje historický vývoj města, poukazuje na zajímavá místa a stavby, připomíná významné osobnosti Smržovky.

» **Muzeum obrněné techniky**, bývalý areál JZD Lučany n. N., na rozmezí obcí Smržovky a Nové Vsi n. N., tel.: 602 370 575, tankysmrzovka@seznam.cz, www.tankysmrzovka.webgarden.cz, II–VI, IX–XI, so–ne 10.00–17.00 h, VII–VIII, út–ne 10.00–17.00 h, možnost projížďky tankem o víkendy po předchozí tel. domluvě, GPS: N 50° 43' 33" E 15° 13' 56" / Muzeum je orientováno na obrněnou pásovou techniku a protiletadlové dělostřelectvo.

» **Muzeum místní historie Josefův Důl**, Josefův Důl č. p. 210, v budově obecní knihovny, tel.: 483 381 110, 483 381 096, www.josefuvdul.cz, čt a so 10.00–12.00 a 14.00–17.00 h, dospělí 20 Kč, studenti, důchodci, ZTP 10 Kč / Muzeum připomíná významné osobnosti regionu, tradice i kulturní dědictví

minulosti, tradiční výrobu – sklářství, textilní průmysl a zpracování dřeva, část muzea je věnována významným osobnostem obce a blízkého regionu.

» **Muzeum výroby hraček DETOA Albrechtice, s. r. o.**, Jiřetín pod Bukovou 6, tel.: 721 843 020, 483 356 322, exkurze@detoa.cz, www.detoa.cz, I–XII, po–pá 8.00–13.00 h, so 10.00–12.00 h (pro skupiny 7–15 osob nebo min. vstupné 420 Kč), dospělí 80 Kč, děti 60 Kč, nově kreativní dílny: po–pá 8.30–16.00 h, so 10.00–16.00 h / Možnost zhlédnutí výroby dřevěných hraček od kulinaty až po hotový výrobek, možnost zakoupení suvenýrů v podnikové prodejně.

» **Vila Schowanek, Muzeum místní historie a přírodovědy**, Jiřetín pod Bukovou 73, tel.: 603 562 018, 483 381 687, jiretinpb@jiretinpb.cz, www.vila-schowanek.cz / Expozice živé i neživé přírody založené přírodovědcem RNDr. Vitem Pickem. Expozice počátků lyžování v Jizerských horách a výstava dřevěných hraček, která se váže k historii firmy s více než 100letou tradicí vyrábějící kvalitní dřevěné hračky známé po celém světě. Firmu založil a úspěšně zavedl Johan Schowanek. Muzeum je umístěno v bývalé továrně továrny vile.

» **Expozice – muzeum lehkých opevnění z let 1937–38**, Těsařov, Kořenov, pod rozhlednou Štěpánkou, tel.: 737 376 238 / Návštěva opevnění, výkopů pro těžké objekty a objektů lehkého opevnění včetně historické expozice v jednom z nich.

» **Muzeum ozubnicové dráhy Tanvald – Kořenov – Harrachov**, Železniční společnost Tanvald, o. p. s., v prostorách železniční stanice Kořenov, tel.: 724 820 126, info@zubacka.cz, www.zubacka.cz, letní sezona 2011: 28. 5.–25. 9., po–ne 9.00–17.00 h, děti, důchodci 20 Kč, dospělí 30 Kč / Expozice tohoto muzea je z větší části zaměřena na ozubnicovou trať, představuje populární formou unikátnost tohoto technického díla. Novinkou sezony je rozšíření expozice a promítání.

Na kole za místní historií

Na kole za místní historií

Smržovka – Jiřetín pod Bukovou – Josefův Důl – Mariánskohorské Boudy – Protržená přehrada – Jizerka – údolí Jizery – Martinšské Údolí – Kořenov, ČD. Celkem cca 30 km. Poměrně náročná trasa se značným stoupáním a s několika obtížnějšími sjezdy.

Navržený cyklovýlet nabízí návštěvu několika místních muzeí. Začíná ve Smržovce (Muzeum místní historie, obrněné techniky), kde z náměstí T. G. Masaryka vyrazíme po vedlejší silnici směrem k Hornímu Tanvaldu. Podjedeme železniční viadukt (technická památka) a ještě před příjezdem k řece Kamenici odbočíme po místní komunikaci doleva. Po ní se dostaneme do Jiřetína pod Bukovou (Oblastní muzeum). Údolím Kamenice pokračujeme po silnici přes Albrechtice v Jizerských horách do Josefova Dolu (Muzeum místní historie). Na mnoha místech je patrná sklářská minulost tohoto regionu, dvě sklářské hutě v Josefově Dole jsou však dnes nečinné. Za prohlídku stojí kostel Proměnění Páně z let 1862–1865; poblíž stojí pomník spisovatele Gustava Leutelta, který se zde narodil a působil.

Z Josefova Dolu se vydáme na Mariánskohorské Boudy. Lesní asfaltová silnička nás vede nejprve podél říčky Jedlové, později se však stáčí doprava a začíná strměji stoupat. Bývalá pastevecká a dřevařská enkláva Mariánskohorské Boudy má více než tři staletou minulost, dnes sestává ze čtyř chalup. Potom snadno sjíždíme k Protržené přehradě (kulturní památka, naučná stezka). Sypaná hráz přehrady na Bílé Desné se protrhla v roce 1916.

Další část trasy až na Jizerku je nejnáročnější; strmější výjezdy i sjezdy provázejí celý tento úsek. V údolí Černé Desné dosáhneme silnice, po které se vydáme doleva, avšak brzy z ní opět odbočíme, tentokrát vpravo. Následuje poměrně dlouhé stoupání končící až na Vlašském hřebeni. Z jeho vrcholu sjedeme na cestu zvanou Proměňáka a dále až na Jizerku (Muzeum Jizerských hor).

Závěrečná část našeho cyklovýletu vede kolem Bukovce a táhlým sjezdem klesá do údolí Jizery. Také železniční viadukt, klenoucí se nad řekou, je zajímavým dokladem technického umu našich předků. V osadě Martinšské Údolí přijdeme na silnici a po ní již brzy vystoupáme k nádraží v Kořenově (Muzeum zubačky). Do výchozího místa se můžeme snadno vrátit vlakem. Z Jizerky se lze do Kořenova dostat i snadněji pokud pojedeme do Horního Polubného odkud sjedeme k nádraží.

Otokar Simm

Jizerská oblast tmavé oblohy aneb astroturistika v Jizerských horách

Jizerské hory byly v roce 1968 vyhlášeny chráněnou krajinnou oblastí díky své jedinečné fauně a flóře. Když se však nad zdejší krajinou snáší bezmračná noc, Jizerské hory nám odhalují ještě jeden svůj poklad – nebe poseté hvězdami. Pod otevřenou noční oblohou v Orle, na Jizerce či Rozdroze Izerským uvidíme nad hlavami na dvatisíce hvězd a překrásný stříbrný pás Mléčné dráhy. Takový pohled je bohužel stále vzácnější. Více než polovina Evropanů nemůže ze svého bydlíště takovouto noční oblohu zahlédnout, a to kvůli světelnému znečištění. Ve městech spatříme pouze ty nejjasnější hvězdy a plnohodnotně lze pozorovat jenom Slunce, Měsíc či planety sluneční soustavy. Pokud chceme nahlédnout do vzdálenějších končin naší galaxie, spatřit hvězdokupy a mlhoviny, sousední galaxie či dokonce pohlednou miliardy let do historie vesmíru, musíme se vydat pod oblohu nezatíženou světelnými zdroji. A právě takovou nalezneme v Jizerských horách, kde byla v roce 2009 vyhlášena mezinárodní „rezervace tmy“ pod názvem Jizerská oblast tmavé oblohy (JOTO). Více informací o tomto projektu naleznete na www.izera-darksky.eu.

V oblasti JOTO působí Klub astronomů Liberecka, pobočka České astronomické společnosti, který zde ve spolupráci s Astronomickým ústavem AV ČR pořádá popularizační a osvětové akce pro veřejnost.

V letošním roce jsou v plánu následující akce:

- » 23. 7. – Anenské sklářské slavnosti na Jizerce – u příležitosti této akce proběhne veřejné pozorování Slunce (za jasného počasí) s výkladem fyzikálních dějů, které na naší nejbližší hvězdě probíhají.
- » 6. 8. – Hvězdičková noc – tradiční akce Muzea Jizerských hor na Jizerce, v případě jasného počasí večerní pozorování oblohy astronomickými dalekohledy.
- » Září – Astronomický den na Stogu Izerským – přednášky a pozorování na polské straně Jizerských hor.
- » Na všechny akce je vstup ZDARMA.

Více o činnosti Klubu astronomů Liberecka, pozorování oblohy nejen v JOTO, přednáškách a setkávání příznivců astronomie se dozvíte na www.udalosti.astronomy.cz. Pro zájemce nabíjíme rovněž pozorovací programy pro jednotlivce i skupiny, více na www.sundisk.eu – Astroturistika v Jizerských horách.

Naučná stezka manželů Jany a Josefa V. Scheybalových

V současné době byla v Jablonci nad Nisou zahájena rekonstrukce bývalé fary v kostela sv. Anny. Historická stavba, kde od roku 1966 žili manželé Scheybalovi, se stane novým zařízením, které obohatí kulturní život města.

Josef Václav Scheybal patřil k významným českým národopisným kreslířům. Společně se svou manželkou se zabýval památkovou péčí a regionální vlastivědou. Oba shromáždili pozoruhodné sbírky, z nichž čerpali při tvorbě odborných i populárně naučných knih. Důležitým zdrojem poznání byly pro manžele Scheybalovy pravidelné výlety po okolní kraji, při nichž prováděli dokumentaci historických památek a zachycovali proměny krajiny. Nově vytvořená naučná stezka zavede zájemce do zajímavých lokalit, kam kroky manželů Scheybalových mířily nejčastěji. První část stezky, která bude slavnostně otevřena 19. června letošního roku, bude tvořit uzavřený okruh na jih od Jablonce. Trasa je zvolena tak, aby stezku bylo možné v budoucnu rozšiřovat a vytvářet nové okruhy. V příštím roce dojde k prodloužení trasy do Turnova a k propojení míst, kde budou moci zájemci zhlédnout tematické expozice věnované životu a dílu manželů Scheybalových. Naučná stezka přispěje k propojení Jizerských hor s Českým rájem a pomůže zpřístupnit návštěvníkům severovýchodních Čech některá zajímavá, ale dosud turisticky málo známá místa v okolí Jablonce nad Nisou. Trasa první části naučné stezky vede z Horní

Dobré Vody do Rychnova. Její součástí je zastavení v rychnovském městském muzeu věnovaném místní malířské tradici. Odtud pokračuje stezka do Pelákov a hřebovenou cestou k rozhledně Kopanina. Poté se obrátí zpět k severu, do Pulečného.

Naučná stezka sestává z několika zastávek v místech, kde se nachází historická památka, přírodní zajímavost či jiná pamětihodnost. Zde budou stát informační stojany s textovými a obrazovými panely. Populárně naučný text přiblíží návštěvníkům minulost i současnost každého místa. Na panelech se objeví dokumentační kresby J. V. Scheybala a ukádky z vybraných vlastivědných textů Jany Scheybalové. Nebude chybět schématická mapa stezky s vyznačením všech staniček.

Pro všechny zájemce, kteří se rozhodnou vydat po stopách manželů Scheybalových a objevovat historické i přírodní krásy v okolí Jablonce, budou připraveny tiskoviny, které jim usnadní orientaci a poskytnou všechny nezbytné informace. Naučnou stezku bude možné absolvovat pěšky nebo na kole. Projdou ji snadno zájemci všech věkových kategorií, rodiny s dětmi i senioři.

Autorem naučné stezky je Jan Strnad a díky finanční podpoře Turistického regionu Jizerské hory ji realizuje Jablonecké kulturní a informační centrum za přispění města Rychnov v Jablonci nad Nisou, obcí Pulečného, Frýdštejn a Městské galerie MY v Jablonci nad Nisou. www.jablonec.com

Tajuplné Kittelovo muzeum

V muzeu můžete vidět čarodějné knihy, tajemnou pracovnu i expozici lidového léčitelství. Novinkou letošního roku je expozice pravěkých seker z Kittelovska.

Málokterá postava je opředená tolika mýty a pověstmi jako Jan Josef Antonín Eleazar Kittel (1704–1783), slavný lékař a léčitel z pomezí Jizerských hor a Krkonoš. Výborně léčil, přijímal pacienty až z daleké Vídně nebo Prahy, staral se o místní šlechtu i chudé horaly. Císař Josef II. ho osobně navštívil v jeho domě. Léčitelovy úspěchy byly tak veliké, že se v Čechách o lidech na smrt nemocných říkalo, „tomu ani Kittel nepomůže“. Ze soukromých peněz vybudoval nejen svůj obrovský dům zvaný „Burk“, ale i přilehlý kostel, školu či faru. Jeho současníci si neuměli Kittelovy léčebné úspěchy, bohatství a slávu vysvětlit jinak než tím, že doktor zaprodal svoji duši ďáblu. Pokud se chcete dozvědět o doktoru Kittelovi více, navštivte Kittelovo muzeum. Nachází se v obci Krásná–Pěnčín, asi 5 km jihovýchodně od Jablonce n. N. Vzniklo v domě č. p. 11, který leží mezi „Burkem“ a kostelem sv. Josefa. Interaktivní expozice muzea je zaměřena nejen na život a léčení pověstného doktora Kittela, ale i na historii Kittelovska a lidového léčitelství. Mezi největší lákadla expozice patří například alchymistická Kittelova pracovna nebo replika tzv. „Smržovského grimoáru“, čarodějné knihy připisované právě Kittelovi. Milovníci přírody si mohou prohlédnout zahrádku léčivých bylin, která se nachází před muzeem. Novinkou letošní sezóny bude samostatná expozice kamenných seker z doby kamenné. Jejich těžba a výroba probíhala 5500 let před n. l. v místech vzdálených necelý kilometr od budovy Kittelova muzea. V té době byly místní sekerky významným

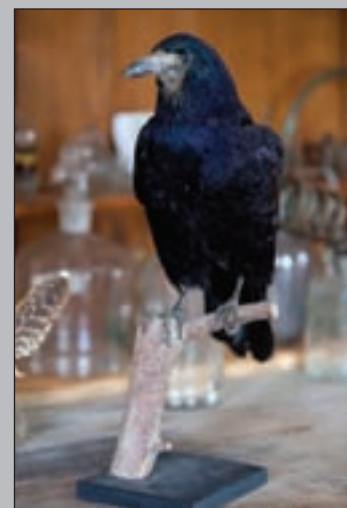
obchodním artiklem v celé střední Evropě, archeologové je nalezi v tak vzdálených místech jako Porýní, severní Itálie nebo jižní Morava.

Kittelovo muzeum

Krásná č. p. 11
468 21 Pěnčín, okr. Jablonec n. N.
tel.: 483 305 143, 602 175 116

www.kittel.cz

GPS: N 50° 41' 41" E 15° 12' 53"
V, VI, IX, so–ne,
VII–VIII, po–ne

Do míst, kde se vyrábělo sklo

Po stopách sklářských hutí

Bedřichov – Nová Louka – Blatný rybník – Kristiánov – Josefodolská přehrada – Hrabětice – Janov nad Nisou. Celkem cca 15 km.

Z konečné stanice MHD v Bedřichově se vydáme po žlutých značkách na Novou Louku. Nejdřív můžeme navštívit místo, kde byla od roku 1598 přes dvě stě let v provozu sklářská huť. Počátkem tohoto století zde proběhl archeologický průzkum, načež bylo místo sklárny označeno. Na další cestě přijdeme hned na okraji lesa k památníku horolezců, kteří v roce 1970 zahynuli pod obrovskou lavinou v peruánských Andách. Většina z nich pocházela z našeho kraje a pomník jim zde byl odhalen v roce 2010. Lesními cestami pak dojdeme na Novou Louku. Jeli-kož hutě potřebovaly pro své pece ohromné množství dříví, stěhovaly se za ním do hor. A tak se i tady nacházela sklárna. Postavil ji bedřichovský sklářský mistr Johann J. Kittel v roce 1756 a v provozu byla až do roku 1817. Z tohoto období zde dodneska zůstalo hutní mistrovo sídlo, postavené v roce 1797 – oblíbený „zámeček“, zvaný Šámalova chata.

Z Nové Louky půjdeme po modrém značení do Kristiánova. Po necelém kilometru mineme malebný Blatný rybník, kde od roku 1780 pracovala panská píla, a později, na vrcholu mírného stoupání, Tetřeví kámen s krucifixem. Pak již brzy dorazíme do nejznámější sklářské osady. Kristiánovská sklárna byla postavena v roce 1775. Jako pozůstatek těchto dob se zde nachází Památník sklářství v Jizerských horách a také hřbitůvek někdejších obyvatel. Z Kristiánova se vydáme po žlutém značení k Josefodolské přehradě a dále do Hrabětic (MHD). Odtud můžeme sestoupit po málo frekventované silnici přes Malý Semerink do Janova nad Nisou. Také tato obec vděčí svému rozvoji sklářskému průmyslu a sklárna Vitrum zde funguje dodnes.

Stezkou zaniklých sklářských hutí

Harrachov, ČD – hraniční přechod – Orle – most na Jizeře, hraniční přechod – Jizerka – údolí Jizery – Údolí Naděje – Harrachov, ČD. Celkem 19 km.

Náš výlet vede česko-polským pohraničím a prochází třemi osadami, jejichž někdejší rozvoj souvisel se sklářskou výrobou. Výchozím místem je harrachovská vlaková stanice, ze které pokračujeme vzhůru na hraniční přechod. Zde se můžeme vydat jak doprava po zelených značkách, tak doleva po neznámé cestě. V obou případech dojdeme za zhruba 1,5 hodiny do osady Orle. V letech 1754–1888 zde byla provozována sklářská huť. Místo, kde se nacházela, je dnes označeno a vedle něj stojí dřevěná plastika skláře na kamenném podstavci. Současnost Orle je však ve znamení turistického ruchu. V létě i v zimě sem proudí turisté z celého hraničního trojmezí. Novinkou z minulého roku je v Orle model sluneční soustavy. Při cestě na Velkou Jizeru stojí kameny symbolizující jednotlivé planety, přičemž jejich vzdálenost je stanovena ve skutečném poměru.

Z Orle pokračujeme okolo nápadné skály Granicznik k hraničnímu mostu na Jizeře a poté vystoupáme k prvním chalupám Jizerky. Také tady se v minulosti vyrábělo sklo. První huť zde byla postavena v letech 1828–29 a druhá v roce 1867. Ačkoliv sklářská prosperita zde skončila již na počátku 20. století, zůstala zde do dnešní doby stát tzv. nová huť. Dnes v ní najdeme penzion. Při návštěvě Jizerky bychom neměli vynechat prohlídku nevelkého Muzea Jizerských hor.

Naše další cesta vede po červených značkách kolem hory Bukovec, odkud klesá do údolí Jizery. Poměrně jednotvárný úsek si můžeme zpestřit koupelí v Jizeře, která teče vlevo pod cestou. Zajímavou technickou památkou je železniční viadukt, pod nímž projdeme k rozcestníku, který nás nasměruje do samoty zvané Údolí Naděje. Také zde se v letech 1796–1884 tavilo a vyrábělo sklo. Mezi roky 1945–1958 bylo území na levém břehu Jizery součástí Polska. Meziústeční dohoda o územní směně umožnila provozování železnice až na harrachovské nádraží. Z Údolí Naděje k němu vystoupáme zhruba za půl hodiny.

Otokar Simm

Za tradicí třpytivé krásy

» **Kristiánov – Památník sklářství v Jizerských horách**, tel.: 771 416 326, msbjbc@quick.cz, www.msb-jablonec.cz, VI–IX, po–ne 9.00–17.00 h, 20 Kč / Památník je součástí Muzea skla a bižuterie, od něhož je vzdálen cca 14 km. Jedná se o jedno z nejvýše položených muzeí v České republice. Dnes poslední stavení kdysi nejvýznamnější sklářské osady Kristiánov, Liščí bouda – bývalá sklářská hospoda, připomíná nedávnou minulost zaniklé sklářské hutě Jizerských hor, založené známou rodinou Riedelů v r. 1775. Naleznete zde expozici pod názvem Kristiánov – Klíč k srdci Jizerských hor, kde se seznámíte s historií místa i sklářské výroby. Je zde vystaven model sklářské osady. K bývalé osadě patří i hřbitůvek s ostatky majitelů sklárny. Každoročně se zde první sobotu v září koná tradiční Mariánská sklářská pouť.

» **Bedřichov – archeologický areál bývalé sklářské hutě**, IC Bedřichov 218, tel.: 483 380 034, infocentrum@bedrichov.cz, www.bedrichov.cz / Volně přístupné, bez prohlídky – zbytky obvodového zdiva, sklářských pecí a hutní infrastruktury, v areálu informační tabule – historie sklárny, kresebná a fotografická dokumentace.

» **Šámalova chata na Nové Louce**, Bedřichov 48, tel.: 483 713 671, www.samalova-chata.cz / V polovině 18. století byla na místě postavena sklářská huť a mezi jinými budovami také sídlo majitele sklárny, tzv. Panský dům. Po uzavření hutí zhruba po 100 letech provozu byl Panský dům přestavěn na lovecký zámček, jehož podoba se zachovala dodnes. V současnosti slouží jako penzion a restaurace a pro svou nádhernou polohu v srdci Jizerských hor je oblíbeným a tradičním cílem turistů, cyklistů i lyžařů.

» **Muzeum Jizerských hor**, Kořenov, osada Jizerka, tel.: 723 519 290, pavel.byron@csopjizerka.cz, www.csopjizerka.cz, V–X, so–ne 9.00–16.00 h, dospělí 35 Kč, důchodci 30 Kč, děti 20 Kč, rodina 70 Kč / Muzeum najdete uprostřed Jizerských hor v osadě Jizerka ve vlastním objektu Českého svazu ochránců přírody Jizerka (ČSOP Jizerka). Budova byla postavena v roce 1889 v době největšího rozmachu osady Jizerka a sloužila jako škola pro děti místních obyvatel.

» **Osada Jizerka** – nejvýše položená obec, nejkrásnější zákoutí hor. Osadu tvoří kolem dvaceti domů (Panský dům, Pyramida, Sklárna, Stará píla, Celnice, Stará škola – **Muzeum Jizerských hor** aj.). Spojení s civilizací zajišťuje udržovaná horská silnička. Dominantou Jizerky je nejvyšší čedičová vyvýšina ve střední Evropě, vrch zvaný **Bukovec (1 005 m n. m.)**. Je zde přírodní rezervace a prochází tudy (jako i celou Jizerkou) naučná stezka. Jizerkou protéká stejnojmenný potok a také Saffírový potůček, na němž bývalo vyhlášené naleziště drahokamů (safirů, rubínů, chalcedonů, topasů, atd.). O historii a přírodním bohatství osady Jizerky a Jizerských hor se mnoho dozvíte při návštěvě muzea umístěného ve Staré škole. Z Jizerky můžete pokračovat k NPR **Raselině** **Jizerky** anebo přes hraniční přechod Orle do polské části Jizerských hor.

» **Muzeum skla** je součástí Sklární a minipivovaru Novosad & syn Harrachov s. r. o. Czech Republic, tel.: 481 528 141, turistika@sklamaharrachov.cz, www.sklamaharrachov.cz, muzeum skla: I–XII, po–ne 9.00–17.00 h, možnost exkurzí do provozu sklárny: I–XII, po–ne 8.00–15.00 h / Sklárna je nejstarší fungující sklárnou v Čechách. Byla založena před rokem 1712 na jilemnickém panství hrabat Harrachů. Zachoval se zde tradiční způsob výroby. Součástí exkurze je i unikátní 100 let stará historická brusárna skla poháněná transmisem a vodní turbínou. Vše je v téměř původní podobě a plně funkční. V roce 2002 byl přímo v areálu sklárny přistaven **minipivovar s restaurací**, odkud se naskýtá výhledka do hutní haly s pecemi. Návštěvníci tak mohou vidět skláře přímo při práci. Muzeum obsahuje historicky a technologicky ucelenou sbírku historického skla z produkce harrachovské sklárny. Novinkou areálu jsou i **Pivní lázně** viz Wellness.

Zažijte sklářské slavnosti v Jizerských horách:

- » **23. 7. Anenská sklářská slavnost na Jizerce**, www.dudovi.cz, www.jizerkyprovas.cz / Bohatý doprovodný program, bál, tradiční výroba a stánkový prodej, kyvadlová doprava z Kořenova, veřejné pozorování Slunce (za jasného počasí) s výkladem fyzikálních dějů, které na naší nejbližší hvězdě probíhají.
- » **3. 9. Mariánská sklářská pouť na Kristiánově**, www.msb-jablonec.cz / Stylový doprovodný program.

Exkurze

Exkurze do sklářské výroby bez objednání

- » **Kortan – sklo, bižuterie**, Železný Brod, Železná 103, tel.: 483 390 086, info@kortanglass.com, www.kortanglass.com, I–XII, po–pá 9.00–17.00 h, VII–VIII so 9.00–17.00 h, vstup volný, GPS: N 50° 38' 40,2" E 15° 15' 21,79" / Bezplatné předvádění výroby u sklářského kahanu a možnost vyrobit si z nakoupených materiálů vlastní náhrdelník dle vlastní představy. Prodej ručně vinnutých skleněných perli a figurek a jiných suvenýrů.
- » **Galerie Granát – Návštěvnícké centrum**, Turnov, nám. Českého ráje 4, tel.: 481 325 989, galerie@granat.cz, www.granat.eu, I–XII, po–pá 9.00–12.00, 13.00–17.00 h / Stálá expozice Český granátový šperk – historie těžby českého granátu a jeho zpracování a výroby tradičních granátových šperků v Granát, d.u.v. Turnov. Praktické ukázky broušení granátů a výroby granátových šperků v dílně. Výstava granátových šperků od roku 1953 po současnost.
- » **DT GLASS s. r. o.**, Železný Brod, Masarykova 4 (vchod z ul. Obránců Míru), tel.: 483 306 019, 724 046 522, info@dtglass.cz, www.dtglass.cz, I–XII, po–pá 10.00–11.30 h, 12.00–16.30 h, zdarma, po tel. dohodě možnost rozšíření exkurze přímo do výroby, GPS: N 50° 38' 31.631" E 15° 15' 18.011" / Firemní prodejna, výroba foukaného skla na sklářském kahanu, výrobky z borosilikátových trubek a tyčí české značky SIMAX a německé značky.
- » **Rautis, a. s.**, Poniklá 151, tel.: 483 300 036, info@rautis.cz, www.rautis.cz, I–XII, po–ne 9.00, 11.00, 13.00, 15.00 h / Exkurze s výkladem do vý-

roby vánočních ozdob a dutých perli, možnost s asistencí zhotovit vlastní výrobek v kreativní dílně (9.00–17.00 h), podniková prodejna.

- » **Sklárna a minipivovar Novosad & syn Harrachov s. r. o. Czech Republic**, Harrachov, tel.: 481 528 141, turistika@sklarnaharrachov.cz, www.sklarnaharrachov.cz, I–XII, po–ne 9.00–17.00 h / Sklárna je nejstarší fungující sklárnou v Čechách. Součástí exkurze je i unikátní 100 let stará historická brusírna skla poháněná transmisem a vodní turbínou. Možnost návštěvy muzea skla a minipivovaru s restaurací.
- » **Výletní areál Pěčín (Fipobex)**, Bratříkov, Pěčín 60, tel.: 483 368 468, exkurze@fipobex.cz, www.vapen.cz, V–IX, po–pá 9.00–15.00 h (každou celou hodinu) so, ne info na www.vapen.cz, X–IV, po–pá 9.00–12.00 h, so, ne info na www.vapen.cz / Výroba broušených perli, prodejna perliček, kozí a ovčí farma, sýrárna, zemědělské muzeum, vyhlídkový vláček, korálková dílna: po–pá 9.00–16.00 h, so a ne info na www.vapen.cz

Exkurze do sklářské výroby po telefonickém objednání

- » **AAC s. r. o.**, Železný Brod, Jirchářská 50, tel.: 483 391 633, 608048989, odbyty@aac-beads.cz, www.aac-bizuterie.eu, I–XII, po–pá 9.00–17.00 h, děti 6–15 let 20 Kč nad 15 let 40 Kč / Výroba a prodej vinnutých perli a bižuterie z nich, možnost výroby vlastní perle u kahanu.
- » **Atlas – Květoslava Konopková**, Zásada 305, tel.: 483 385 402, kristina.chmelova@seznam.cz, www.atlas.euroregion.cz / Večerní perličková bižuterie, háčované kabelky, bižuterie černá a skleněná, vánoční ozdoby.
- » **Atelier Kamila**, Turnov, Rohliny 39, tel.: 481 313 197, 777 937 484, kamila@quick.cz, www.parsi-glass.cz / Skleněné figurky, perle vinnuté, vánoční ozdoby, šperky, skleněné květiny.
- » **Blažek – Glass Beads s. r. o.**, Železný Brod, Loučnice 37, tel.: 602 144 596, 483 385 151, info@blazekglassbeads.com, www.blazekglassbeads.com / Lisování skleněných perel za tepla.

- » **Bursa – ruční sklářská výroba**, Železný Brod, Železná 98, tel.: 602 214 077, bursa.glass@wo.cz, www.bursa.cz-online.com / Dekorativní, foukané, lepené, pískované, malované a technické sklo, zakázková výroba (skleničky víno, šampus, štamprata, domácí palíny, láhve, košťáry, akupresurní baňky aj.)
- » **Dekor speciál – Jaroslav Brynda & Petr Šíkola**, Desná v Jiz. h., Krkonošská 753, tel.: 777 709 050, 777 709 060, bryndajaryn@volny.cz, petršikola@centrum.cz, www.dekor-glass.cz / Zpracování skla nad plamenem. Výroba dekorativního skla, váz, svíců, olejových lamp aj., prodej výrobků ve vlastním obchodě, I–XII, po–pá 13.00–17.00 h, so 8.00–12.00 h.
- » **Detesk s. r. o.**, Železný Brod, Příkř 401, tel.: 483 390 530, info@detesk.cz, www.detsk.cz, exkurze po tel. objednání pro min. 4 osoby, po–pá 8.30–13.00 h / Foukané dekorativní a technické sklo.
- » **Dostál Josef**, Držkov 240, tel.: 483 385 615, 777 339 585, info@dona-glass.cz, www.dona-glass.cz / Ruční malování dekorativního skla.
- » **Glass Beads, s. r. o.**, Železný Brod, Pelechov 59, tel.: 483 390 228, 724 034 299, info@glass-beads.cz, www.glass-beads.cz, www.koralky-glass4u.cz / Mačkané sklo, skleněná bižuterie, voskové, mačkané, vinnuté a broušené perle, ohňovky.
- » **K + K GLAS, Jablonec n. N.**, Jižní 251, tel.: 483 302 222, 483 302 151, 604 467 908, kkglass@centrum.cz, www.kkglass.euroregion.cz / Vánoční ozdoby, technické a dekorativní sklo.
- » **Lindner Manfred**, Jablonec n. N., Jahodová 212, tel.: 483 302 135, manfredlindner@centrum.cz, www.lindner-sperky.cz / Pájená bižuterie, šperky, přírodní kameny.

MEZINÁRODNÍ TRIENÁLE JABLONEC 2011, ODĚV A JEHO DOPLNĚK

12. ledna, 17. června–25. září 2011

Projekt Mezinárodní trienále JABLONEC 2011, Oděv a jeho doplněk volně navazuje na Mezinárodní výstavy skla a bižuterie, které se pořádaly na jabloneckém výstavišti v 60., 70. a 80. letech

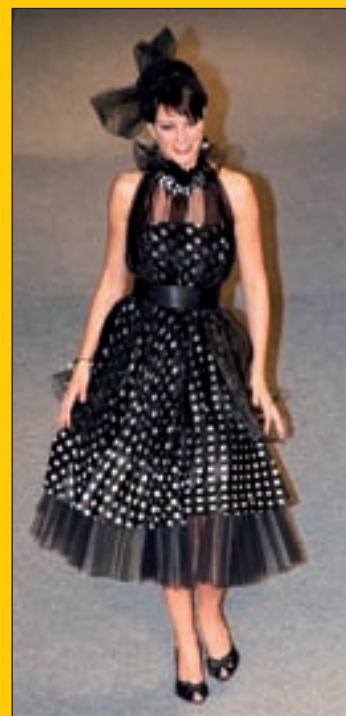

20. století, dále na výstavy Oděv a jeho doplněk, které v letech 1998, 2000 a 2005 realizovalo ve svých prostorách muzeum a na první ročník Mezinárodní trienále JABLONEC 2008, Oděv a jeho doplněk. Letošního ročníku se zúčastní 29 předních oděvních návrhářů a bižuterních firem a 13 uměleckoprůmyslových a odborných škol z celé republiky. Akcí se muzeum snaží pomoci při záchraně bižuterní tradice na Jablonecku. Muzeum propojuje bižuterní, sklářský a oděvní průmysl, oděvní a bižuterní návrháře – profesionály a návrháře – studenty v týmové práci tak, aby vznikl oděv, jehož nedílnou součástí je bižuterie. Důležitým cílem muzea je zapojení studentů odborných a řemeslných škol do procesu módní tvorby a v neposlední řadě prezentace kulturního dědictví České republiky.

V rámci Mezinárodního trienále JABLONEC 2011 se uskuteční nebo již uskutečnilo:

- » Módní přehlídka JABLONEC 2011 (12. ledna 2011)
- » Výstava ODĚV A JEHO DOPLNĚK na téma: Zdobení člověka od pravěku po současnost (17. června–25. září 2011)
- » Módní přehlídka ODĚV A JEHO DOPLNĚK (16.–24. července 2011)
- » Bižuterní jarmark (16.–24. července 2011)
- » Křest publikace JABLONECKÉ VÝSTAVY (21. července 2011)
- » Seminář (19. září 2011)

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou
U Muzea 398/4
466 01 Jablonec nad Nisou
tel.: +420 483 369 011
fax: +420 483 369 012
e-mail: msbjbc@quick.cz, www.msb-jablonec.cz

- » **Pesničák – sklářská dílna**, Josefův Důl, tel.: 483 707 375, 723 436 900, www.glass-pesnicak.cz / Broušení, reklamní pískování, flakony.
- » **Preisler Michal**, Jablonec n. N., V. Nezvala 7 a, tel.: 483 316 208, 606 913 586, preisler.michal@volny.cz, www.preisler.ic.cz / Tažené figurky.
- » **Sdružení J. Podziměk – M. Podzimková**, Jablonec n. N., Dlouhá 24, tel.: 483 313 551, popco@seznam.cz, www.popco.cz / Bižuterie, starožitné šperky, knoflíky, flakony, odznaky.
- » **Sklářská huť – Rudolf Bañas – výroba skla**, Rádlo 256, tel.: 483 388 336, 731 118 759, ruda.banas@tiscali.cz, www.banasglass.com / Výroba skleněných barevných bloků, lisování, hutní ruční výroba, zakázkové vzorování.
- » **Sklářské studio – Ladislav Oliva**, Železný Brod, Hrubá Horka 90, tel.: 483 389 443, 604 441 960, olival@volny.cz, www.sklo-oliva.cz, www.czweb.org / Skleněné šperky, tavené plastiky, mozaika.

- » **Sobotka Karel**, Železný Brod, Těpeře 64, tel.: 606 127 236, sobotka.figurky@seznam.cz, www.sklenene-foukane-figurky.cz / Ukázka výroby foukaných figurek u kahanu.
- » **SPIDER GLASS**, Frýdlant, Heřmanice 7, tel.: 482 317 122, spiderglass@atlas.cz, www.spiderglass.cz / Sklářská výroba, interiérové zakázky, speciální výrobky z plochého skla, po předchozí domluvě možno i celý týden provést odbornou exkurzi v celém provozu.

- » **Střední škola řemesel a služeb**, Jablonec n. N., Smetanova 66, tel.: 483 443 111, 724 121 937, skola@sosjbc.cz, www.sosjbc.cz, I–VI, IX–XII / Figurky, bižuterie, sklo broušené a technické, vánoční ozdoby, keramika.
- » **Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská**, Železný Brod, Smetanovo zátíší 470, tel.: 483 346 162, sekretariat@supss.cz, www.supss.cz, IX/2010 – VI/2011, po–pá, dospělí 30 Kč, studenti 15 Kč / Výstava a prodej prací žáků. Foukané, ryté, broušené, malované a hutní sklo, vitráže, figurky, bižuterie.

- » **Střední uměleckoprůmyslová škola sklářská**, Kamenický Šenov, Havlíčkova 57, tel.: 487 764 965, supss@clnet.cz, www.czech-glass-school.com, galerie a školní prodejna po–pá 7.00–14.30 h, tel.: 739 633 703 Ryté, broušené a malované sklo, výrobky z oddělení Design světelných objektů (svítidla), galerie historického skla.
- » **Suit jewellery, s. r. o.**, Jablonec n. N., U Srníčho dolu 11, tel.: 483 306 353, mastnik@suitjewellery.cz, www.suitjewellery.cz / Litá bižuterie, knoflíky, odznaky, mince, kovodíly.

- » **Svícný SKLOSIMAX – ozdobné sklo**, Zásada 345, tel.: 777 559 338, cz.glass@atlas.cz, www.sklo.kvalitne.cz, www.vesela-svetylka.cz / Foukané, malované sklo, skleněné květiny, vánoční ozdoby.
- » **Savrdová Jana**, Železný Brod, Stavbařů 315, tel.: 602 479 598, savrdova.jana@volny.cz / Ukázka výroby skleněných květin a figurek.

- » **ŠENÝR Bijoux s.r.o.**, Jablonec n. N., Pasiřská 40, tel.: 483 711 158, 732 912 658, info@senyr.eu, www.senyr.cz / Ukázka měkkého pájení.
- » **Veseloušová Věra – rytí skla**, Železný Brod, Chvalíkovická 719, tel.: 608 935 700, veselous.glass@volny.cz, www.glass.cz/veselous
- » **Vitrum – sklárna Janov**, Janov n. N. 49, tel.: 483 369 999, sklarna@vitrum-sj.cz, www.vitrum-sj.cz / Sklo lisované, foukané, technické.
- » **Yani**, Zásada 162, tel.: 483 385 170, yani@yani.cz, www.yani.cz, GPS: N 50° 41' 49.158" E 15° 16' 4.945" / Ruční výroba a prodej skleněné bižuterie z broušených, mačkaných, voskových perli a rokokau.

Polská část

- » **Lesní sklárna – Leśna Huta**, Szklarska Poręba, ul. Kołłątaja 2, tel.: +48 75 717 23 03, www.lesnahuta.pl, I–XII, po–ne 10.00–18.00 h, dospělí 4 PLN, děti 2 PLN / Ukázky ruční výroby skla.

REGIONÁLNÍ PRODUKCE Z JIZERSKÝCH HOR aneb proč hledat v místě to místní...

Vítejte na severu Čech, v oblasti Jizerských hor, v kraji plném přírodních krás i dovedných lidí. Hledáte-li originální dárek či památku a zároveň i kvalitní výrobek, určitě nepřehlédnete logo **Regionální produkt Jizerské hory**. Pod tímto označením najdete výrobky kvalitní, vyráběné s ohledem na životní prostředí, místního původu, s využitím převážně přírodních surovin a ruční práce a s návazností na zdejší tradice. Jen ty výrobky, které splnily tato kritéria, získaly certifikát opravňující výrobce používat novou regionální značku a prezentovat tím oblast Jizerských hor. Značka vznikla na sklonku roku 2010, kdy bylo certifikační komisí schváleno prvních 24 výrobců. Patří do nich výrobky jak potravinářské (mléčné výrobky, maso, nápoje), tak řemeslné (keramika, sklo, šperky, dřevěné hračky, textilní výrobky apod.). Chcete-li se seznámit se samotnými výrobci a získat více informací i kontaktů, určitě navštivte webové stránky www.jizerske-vyroby.cz. Přehled certifikovaných výrobců i jejich výrobců též naleznete v tištěném katalogu, který je k dispozici v turistických informačních centrech v oblasti. S výrobky se také určitě setkáte

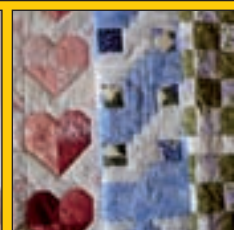
na tradičních trzích, jarmarcích, veselicích či ve specializovaných prodejnách. Je-li řemeslo tradiční a poctivé, nese duši svého regionu a pomáhá tak vytvářet jeho jedinečnost. Proto si zaslouží naši podporu.

Soutěž pro Vás:

Setkáte-li se na svém výletu, procházce nebo dovolené v Jizerských horách s výrobcem či výrobkem nesoucím logo **Regionální produkt Jizerské hory**, vyfotťte se s ním a fotografií nám zašlete na adresu masif@seznam.cz s poznámkou, kdy a kde to bylo. Nezapomeňte uvést svou poštovní adresu! Fotografie zveřejníme na uvedených webových stránkách a všechny účastníky odměníme drobnostmi právě od místních výrobců.

Přejeme Vám příjemné poznávání této neobyčejné krajiny i místních podnikavých lidí!

Liberecké podzemí

Statutární město Liberec zve k návštěvě výstavy „Liberecké podzemí“ věnované historii a současnosti civilní obrany. Návštěvníci si mohou prohlédnout největší liberecký kryt civilní obrany „Lucemburská“ včetně jeho původního vybavení (např. plně funkční strojovna a filtro-ventilační zařízení) a zavzpomínat na dobu, kdy civilní obrana byla součástí běžného života. Na dvaceti velkoplošných panelech návštěvník najde řadu informací o dalších místech libereckého podzemí. Texty napsal známý odborník na liberecké podzemí a autor stejnojmenné knihy Ivan Rous. K vidění tu jsou i další dobové dokumenty a exponáty se vztahem k civilní obraně.

V létě nově otevřeno!
VI–IX, každá středa, prohlídky v 9.00, 10.30, 13.00, 14.30 a 16.00 h

Místo: Kryt civilní obrany „Lucemburská“, hlavní vchod (GPS: N 50° 46' 8.908" E 15° 3' 19.841")

Termín otevření výstavy: I–XII, každá první sobota v měsíci, 9.00–17.30 h, začátky prohlídek: 9.00, 10.30, 13.00, 14.30, 16.00 h.

Na sobotní prohlídky je nutná rezervace
na tel.: 485 243 149,
fialkova.eva@magistrat.liberec.cz, kapacita max. 30 osob na prohlídku, délka prohlídky: 70–90 min

Vstupné: 50 Kč dospělí, 30 Kč senioři nad 70 let, děti 5–15 let, držitelé průkazek ZTP a studenti do 26 let

Památník Ferdinanda Porsche ve Vratislavicích nad Nisou

Ferdinand Porsche – osobnost dodnes inspirující

Odkazu Ferdinanda Porsche, jednoho z nejvýznamnějších konstruktérů světového automobilového průmyslu, se nyní dostává v jeho rodišti důstojné expozice hodné jeho formátu. Dne 10. října 2010 byla otevřena stálá expozice věnovaná životu a dílu tohoto slavného vratislavického rodáka. Atraktivní vzpomínková expozice nabízí multimediálně zpracované informace o meznících v životě Ferdinanda Porsche, ale i poutavý pohled do historie značky, kterou založil. Milovníci aut se tak mohou seznámit s jeho projekty z oblasti automobilového průmyslu, se kterými je v myslech veřejnosti díky legendárnímu „broukovi“ (VW) i vozům značky Porsche pevně spjat. V památníku jsou vystaveny exkluzivní modely vozů Porsche. Lze využít možnosti prohlídky v doprovodu odborného průvodce, a to nejen v jazyce českém, ale i německém a anglickém. Samozřejmostí je také zprostředkování soukromé prohlídky památníku pro skupiny.

Kolik fandů si uvědomuje fakt, že legendární Prof. Ferdinand Porsche se narodil v Čechách, strávil tu své mládí a až do svých 59 let měl naše občanství. Ferdinand Porsche by si určitě zasloužil, aby se o něm v rodné zemi vědělo více než doposud. Bez jeho lásky k technice by byl svět ochuzen o nádherná umělecká díla a úžasné vynálezy, proto jsou všichni milovníci aut zváni do Kulturního centra VRATISLAVICE 101010 do Památníku Ferdinanda Porsche na jeho stálou expozici značky Porsche, která voní rychlostí a luxusem.

Koupaliště, vodní plochy

- » **Koupaliště a autokemp Hejnice**, tel.: 482 322 356, 607 217 490, www.mestohejnice.cz, GPS: N 50° 52' 23" E 15° 11' 21" / 1 km od centra, občerstvení, WC, sprchy.
- » **Koupaliště Frýdštejn**, tel.: 739 553 513, 20. 6.–31. 8., 9.00–21.00 h
- » **Koupaliště Hodkovice nad Mohelkou**, tel.: 485 237 077
- » **Koupaliště Chrastava**, tel.: 606 216 558, VI–VIII, 10.00–19.00 h
- » **Koupaliště Lučany n. N.**, tel.: 483 300 023, VI–IX, 9.00–22.00 h, www.lucany.cz
- » **Koupaliště Tanvald**, Česká ul., tel.: 483 369 670 – infocentrum, www.tanvald.cz, VI–VIII, 10.00–18.00 h, dospělí 40 Kč, děti 20 Kč
- » **Koupaliště Sluníčko**, Vratislavice, Dřevařská 308, tel.: 482 725 580, www.koupalisteslunicko.cz, VI–VIII, ne–čt 9.00–19.00 h, pá, so 9.00–20.00 h, GPS: N 50° 44' 43.95" E 15° 06' 06.78" / Restaurace, beachvolejbal.
- » **Koupaliště Vápenka**, Liberec, Ještědská 555/22, tel.: 482 771 466, www.koupaliste-liberec.cz, VI–VIII, po–ne 10.00–18.30 h, GPS: N 50° 45' 18.81" E 15° 02' 22.70" / Zdravotník, občerstvení, WC, sprchy, dětské brouzdaliště pro batolata, nové prolézačky, vstup pouze v klasických plavkách.
- » **Městské koupaliště Železný Brod**, tel.: 721 365 964, dospělí 50 Kč, děti 30 Kč, VII–VIII / Tobogán, občerstvení.
- » **Osada Peklo u Raspenavy, rybník Peklo** / Voda je stále trochu zbarvená zbytky nevytěžené rašeliny. Pro pěší je nejlepším východiskem vlaková zastávka Lužec pod Smrkem.
- » **Přehrada Bedřichov**, na Černé Nise, GPS: N 50° 49' 12.09" E 15° 08' 10.85" / 4 km od centrálního parkoviště v Bedřichově.
- » **Přehrada Fojtka**, <http://oldrichov.cz/web.org/obec/krajina/koupali.htm>, GPS: N 50° 49' 34.85" E 15° 03' 28.14" / Leží mezi obcemi Mníšek a Fojtka.
- » **Přehrada Harcov**, Liberec, GPS: N 50° 46' 15.44" E 15° 4' 33.96"
- » **Přehrada Mlýnice**, <http://oldrichov.cz/web.org/obec/krajina/koupali.htm>, GPS: N 50° 50' 31.48" E 15° 01' 46.56" / Najdete ji na počátku Nové Vsi.
- » **Přehrada Mšeno** – jablonecká přehrada, GPS: N 50° 44' 10.15" E 15° 10' 22.55" / Koupání, občerstvení, cyklostezky, in-line bruslení, dětská hřiště, beachvolejbal, v blízkosti městské haly, plaveckého bazénu, sportovního areálu Břízky, cca 10 minut pěší chůze od centra města, www.jablonec.com.
- » **Přírodní koupaliště Bedřichov**, na Bílé Nise, poblíž centrálního parkoviště v Bedřichově, www.bedrichov.cz
- » **Přírodní koupaliště Harrachov**
- » **Přírodní koupaliště Nové Město pod Smrkem**, www.volny.cz/nmps.sport.relax, GPS: N 50° 55' 35.92" E 15° 14' 24.49" / Ubytování v chatkách, občerstvení, v sezóně zapůjčení šlapadel.
- » **Rekreační areál Smědá, Raspenava**, tel.: 721 510 465, www.raspenava.cz, VI–VIII, po–ne 10.00–19.00 h / Sportovní vyžití, stravování, ubytování.
- » **Šolcův rybník, Raspenava** – nachází se kousek za Raspenavou při silnici směrem na Oldřichov a Liberec, koupání zde není organizováno.
- » **Vodní nádrž Krystýna**, Hrádek n. N., recepce tel.: 485 140 091, GPS: N 50° 51' 37.06" E 14° 49' 29.75" / Koupání v zatopeném lomu, písčité pláže, kemp.
- » **Žlutá plovárna, Železný Brod**, Malá Skála – koupání na řece Jizeře, www.zlutaplovarna.cz, GPS: N 50° 38' 28.478" E 15° 11' 36.509" / Sportovní rekreační centrum, půjčovna kol, lodí, lanové centrum, antuka, hřiště na beachvolejbal, dětským koutek aj.

Vodní nádrže „Souš“ a „Josefův Důl“ slouží jako zásobárny pitné vody, není tedy možné se v nich koupat! Kvalitu vody můžete sledovat na www.khslbc.cz

Vodní sporty – sjíždění řek, půjčovny lodí

- » **Activeguide s. r. o.**, www.activeguide.cz viz Půjčovny sportovních potřeb
- » **Adrenalin Centrum**, www.adrenalin-centrum.cz viz Půjčovny sportovních potřeb
- » **Půjčovna lodí Jizera**, Žlutá plovárna, Železný Brod, Malá Skála, tel.: 775 580 388, info@zlutaplovarna.cz, www.zlutaplovarna.cz, V–X, po–ne 9.00–18.00 h a po tel. dohodě, GPS: N 50° 38' 28.478" E 15° 11' 36.509"
- » **Půjčovna sportovních potřeb Rafting**, Malá Skála, tel.: 605 532 085, 493 571 935, milan.masak@email.cz, www.severnicechy.info/jizdanaraftech/ / Na objednání. Možnost splutí cca 10 km úseku řeky Jizery na raftových člunech.
- » **Splutí řeky Jizery na raftech a kanoích + půjčovna lodí**, Malá Skála a Liberec, tel.: 603 271 283, kjmusic@seznam.cz, www.kostolnik.cz, www.outdoorakce.wbs.cz, IV–X / Rafty, kanoje, pádla, záchranné vesty, příbly, barely, pumpy a jiné outdoorové aktivity (čtyřkolky, painball, zorbing, segway aj.).
- » **Půjčovna lodí Jizera**, Malá Skála, tel.: 604 529 087, lode@klokoci.cz, www.klokoci.cz
- » **Půjčovna lodí Nisa**, základna na Krstýně – Hrádek nad Nisou, Žitavská ul., tel.: 485 100 500, 777 682 579, info@pujcovnalodinis.cz, www.pujcovnalodinis.cz, V, VI, IX, so–ne 9.00–18.00 h, jinak po domluvě, VII–VIII, po–ne 9.00–18.00 h, GPS: N 50° 51' 40.425" E 14° 49' 21.037" / Půjčovna lodí v trojmezí.

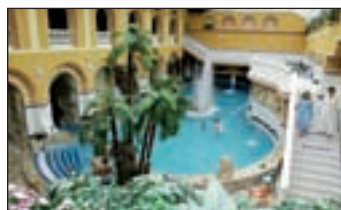
Projekt „Středa“ – potápěčské akce na jablonecké přehradě, Snakesub s. r. o. Liberec, U Nisy 18, tel.: 482 710 515, <http://snakesub.cz>, 1. 6.–21. 9. 2011, stř. 18.15 h / Pro potápěče i nepotápěče, možnost vyzkoušet si potápění, sestrojí výstroj atd.

Wellness

- » **Pivní lázně Harrachov**, Sklárna a minipivovar Novosad & syn Harrachov s. r. o. Czech Republic, Harrachov 95, tel.: 481 528 141–2, pivnilazne@sklamaharrachov.cz, www.sklamaharrachov.cz/pivlazne.php / Terapie v klidném a malebném prostředí, spolu s relaxační masáží. Vychutnejte si koupele v dřevěných masivních vanách, v perlickové pivní lázni nebo lovestory privat – naprosté soukromí při lázeňské proceduře.
- » **Wellness centrum Babylon**, Liberec, Nitranská 1, tel.: 485 249 409, wellness@centrumbabylon.cz, www.wellnessbabylon.cz, I–XII, po–ne 10.00–22.00 h / 20 procedur za jediné, časově neomezené vstupné. První wellness ve stylu antických lázní v nelázeňském městě.

Bazény

- » **Aquapark – Centrum Babylon Liberec**, Nitranská 1, tel.: 485 249 202, touristservice@centrumbabylon.cz, www.centrumbabylon.cz, po–ne 10.00–20.00 h, pá 10.00–23.00 h, GPS: N 50° 45' 32" E 15° 03' 08" / Soustava bazénů s vodními chlící, vodopády, kaskádami, tobogány a skluzavkami pro děti, relaxace v romantických jeskyních. V letních měsících otevřena Sluneční terasa.

- » **Plavecký bazén**, Liberec, Tržní nám. 1338, tel.: 485 103 010, jss@bazen-info.cz, www.bazen-info.cz, po–pá 10.00–21.45 h, so 9.00–20.45 h, ne 9.00–18.45 h / Rekreačně-relaxační zařízení s celou řadou služeb (např. krytý tobogán o délce 150 m).
- » **Plavecký bazén**, Jablonec n. N., Sv. Čecha 4204, tel.: 483 319 328, www.bazenibc.cz, po 13.00–21.30 h, út–pá 8.00–21.30 h, so 10.00–21.30 h, ne a svátky 10.00–20.00 h / Bazén 25 m, dětský bazén, dravá řeka, vlnobití, tobogán 88 m, turbotohogán 56 m, vířivky, parní komory, sauna, masáže, solárium, možnost občerstvení, bezbariérový přístup. V letních měsících je otevřena Sluneční louka (VI–VIII, po–ne 10.00–20.00 h za pěkného počasí).
- » **Bazén Gymnázium Tanvald**, Školní 305, tel.: 483 394 333, st–pá 16.00–19.00 h, so 8.00–12.00 h pro veřejnost, ostatní dny na základě objednání, VII–VIII zavřeno!
- » **Sportovní a relaxační centrum**, Nové Město pod Smrkem, Ludvíkovská 38 (secesní budova bývalých Městských lázní), tel.: 776 098 911,

www.nmps.cz, VI–VIII zavřeno / Plavecký bazén 6 x 12 m, vířivá vana, sauna, masáže na objednávku, aqua aerobik.

- » **Rehabilitační bazén Lázně Libverda**, LÁZNĚ LIBVERDA, a. s., na kolonádě, Lázně Libverda 82, tel.: 482 368 111, info@lazne-libverda.cz, www.lazne-libverda.cz

Polská část ŚWIERADÓW-ZDRÓJ

- » **Dom Kuracyjny BERLINER**, ul. Piłsudskiego 8, tel.: +48 75 78 16 260, I–XII, po–ne 8.00–12.00 a 14.00–20.00 h, 15 PLN bez omezení
- » **Dom Kuracyjny Leo**, ul. Orzeszkowej 8, tel.: +48 75 78 20 800, I–XII, po–ne 10.00–22.00 h, 10 PLN / h
- » **Rekreační středisko Magnolia**, ul. Zdrojowa 9, tel.: +48 75 78 16 278, I–XII, po–ne 10.00–17.00 h, 10 PLN / h
- » **Hotel Malachit**, ul. Kościuszki 1, tel.: +48 75 78 16 732, I–XII, po–ne 8.00–13.00 a 14.00–19.30 h, 10 PLN / h
- » **Dom Uzdrowiskowy Ewa**, ul. Spadzista 2, tel.: +48 75 78 40 500, po–ne 7.00–22.00 h
- » **Hotel Malinowy Dwór**, ul. Długa 10, tel.: +48 75 738 10 00, po–ne 10.30–16.00 a 17.00–22.00 h

SZKLARSKA PORĘBA

- » **CRR Krus**, ul. Kopernika 14, tel.: +48 75 717 30 01, www.crrkrus.pl, po–so 14.00–21.00 h, ne 9.00–21.00 h
- » **Hotel Bornit**, ul. Mickiewicza 21, tel.: +48 75 64 72 503, www.bornit-interferie.pl, po–ne 8.00–12.00 a 15.00–21.00 h
- » **Hotel LAS**, Piechowice, ul. Turystyczna 8, tel.: +48 75 717 52 52, po–ne 7.00–22.00 h
- » **Hotel Sasanka**, ul. Słowackiego 4, tel.: +48 75 752 80 00, po–ne 8.00–22.00 h
- » **Středisko MSWiA OLIMP**, ul. 1 Maja 62, tel.: +48 75 717 23 42

Jablonecká přehrada slavi 100. výročí dokončení již potřetí

Na letošní rok připadá jedno z výročí vodní nádrže Mšeno, zvané jablonecká přehrada. Je označována za klenot Jablonce nad Nisou a má velkou zásluhu na tom, jak příjemně se v Jablonci žije. Přehrada nebyla postavena jako rekreační nádrž, ale jako součást protipovodňových opatření v Jizerských horách, které reagovaly na katastrofální záplavy z roku 1897. Stavby přehrad se ujalo Vodní družstvo pro regulaci vodních toků a výstavbu přehrad v povodí Zhořelecké Nisy. Podobu soustavě údolních přehrad postavených v prvním desetiletí dvacátého století na Jablonecku a Liberecku dal Prof. Dr. Otto Intze z Čáchi, specialista na vodohospodářské stavby. Ten byl i autorem projektu jablonecké přehrad, přestože se jejího dokončení již nedožil. (Pamětní kámen vytvořený v roce 1943 ke stému výročí jeho narození byl v roce 1996 objeven

v přehradě potápěči, později vyzdvížen ze dna a umístěn v parku pod hrází.) A jak je to s těmi třemi výročími? První století výročí připadlo na rok 2009. Přehrada byla totiž stavebně dokončena – s výjimkou loučenské stoly – před koncem roku 1909 (21. prosince byla provedena úřední prohlídka hotových částí stavby). Další století výročí se vztahovalo k roku 1910, kdy bylo 14. ledna Vodnímu družstvu doručeno rozhodnutí povolit užívání stavby, a zároveň během noci ze 14. na 15. ledna se setkali miněři razící z obou stran loučenskou stolu. A třetí století výročí připadá na letošní rok: k 30. září 1911 byly ukončeny oba stavební deníky, které vedli na stavbě, a 8. listopadu byla provedena závěrečná úřední obhlídka hotového vodního díla.

Borek Tichý

Sport a relaxace

Tenis, squash, ricochet

Liberecko

- » **Liberecký tenisový klub**, Liberec, Fibichova 929/6, tel.: 739 547 007, www.ltkliberec.cz
- » **Sport Park Liberec**, tel.: 731 547 896, rezervace@tipsportarena.cz, www.sportparkliberec.cz
- » **Squashcentrum Vratislavice**, Vratislavice n. N., tel.: 721 849 070, www.sqc.cz
- » **Tenis Rochlice**, Liberec, Na Žižkově 1080/40 a, tel.: 485 135 525, www.tenis-liberec.cz
- » **Tenisová hala – Hotel Orion**, Liberec, tel.: 482 751 070, www.hotel-orion.liberec.com
- » **Tenisové kurty**, Liberec, Na Perštýně, tel.: 485 105 473
- » **Tenisové kurty**, TU Liberec, tel.: 485 353 139, <http://asc.tul.cz>, www.fp.tul.cz
- » **Tenisové kurty Krásná Studánka**, Liberec, tel.: 776 078 120, www.tenis-start.cz
- » **Tenisový areál Pavlovice** – U Boba, Liberec, tel.: 605 200 058
- » **ZŠ Dobíšaova**, Liberec, tel.: 777 073 836, www.dobiasova.cz

Jablonecko

- » **Tenisový areál – tenisové dvorce a haly**, Proseč, U Tenisu 214, tel.: 483 710 484, 777 736 980, 776 255 795, www.ctkjbc.cz
- » **TSC Bržiky**, Jablonec n. N., Průběžná 22, tel.: 483 737 241, 603 521 925, www.brizky.cz
- » **Tenisové kurty Bedřichov**, tel.: 483 380 034, 605 351 602, www.bedrichov.cz

Frýdlantsko

- » **Tenisové kurty Lázně Libverda**, tel.: 482 368 111, www.lazne-libverda.cz
- » **Sportovní areál TC HORNETS**, Raspenava, Luční 73, tel.: 777 668 469, www.tenisovyklub.cz
- » **Tenisový klub Frýdlant**, tel.: 777 312 171, www.tenisfrydant.com

Tanvaldsko

- » **Tenisové kurty Dolní Smržovka**, tel.: 608 754 659
- » **Tenisový areál Výšina TJ Jiskra**, Tanvald, tel.: 606 864 445
- » **Tenisové kurty Desná**, tel.: 737 367 438

Polská část

- » **Świeradów-Zdrój**
- » **Městský stadion**, tel.: +48 75 71 36 482

- » **Bowling Cafe**, Liberec, Masarykova 1320, tel.: 731 284 574, www.hpbowling.cz, po–čt 14.00–24.00 h, pá 14.00–02.00 h, so 13.00–02.00 h, ne 13.00–22.00 h

Jablonecko

- » **Bowling live club**, Jablonec n. N., Žitná ul., tel.: 483 345 175, www.bowlingjablonec.cz, po–čt, ne 13.00–23.30 h, pá–so 13.00–02.00 h / Kulečnick, šipky, velkoplošné projekce, restaurace, wifi připojení, stolní fotbal, ping-pong.
- » **Fun centrum Zlatý Jelen**, Jablonec n. N., Palackého 61, rezervace na tel.: 606 203 465, www.zlatyjelen-funcentrum.cz, po–ne 11.00–02.00 h / Šipky, kulečnick, playstation, pro hosty internet zdarma, wifi připojení, občerstvení, bowling od 14.00 hod, pá a so diskotéky
- » **Sport bar Oáza**, Jablonec n. N., Mlýnská 934/28, tel.: 775 242 794, www.bowlingclubboaza.cz, po–čt 18.00–23.00 h, pá–so 16.00–24.00 h, mimo otevírací dobu na objednávku / Bowling, pizzerie, salonky jsou nekuřácké prostory, nově taxislužba.
- » **Bowling Black Bowl**, Bedřichov 310, www.blackbowl.euroregion.cz / Bowling – 4 dráhy, restaurace.
- » **Bowling restaurace Uko**, Bedřichov 300, tel.: 602 438 579, 483 306 057, www.uko.cz, po–ne 12.00–22.00 h / Nekuřácká restaurace s dětským koutkem, dětská bowlingová dráha, velkoplošná projekce, šipky, fotbal, minigolf.
- » **Minigolf Uko**, Bedřichov 299, tel.: 602 438 579, www.uko.cz
- » **Bowling restaurace Beseda**, Rychnov u Jablonce n. N., Tovární 68, tel.: 483 388 020, www.besedabowling.cz, út–so 18.00–01.00 h / Fotbalek, sportovní hala, restaurace, veřejný internet.

Frýdlantsko

- » **Bowling club & bar**, Frýdlant, Husova 793, tel.: 773 685 885, www.bowling-frydant.cz, po–čt 10.00–24.00 h, pá, so 10.00–02.00 h, ne 10.00–22.00 h / 2 dráhy, max. 8 osob na 1 dráhu.

Tanvaldsko

- » **Bar & Bowling Konína**, Josefův Důl 958 (směr k vleku Lucifer), tel.: 602 322 487, 483 300 598 (po 14.00 h), po–ne 15.00–24.00 h / Bowling, karaoke, sportovní přenosy, velký výběr koktejlů, chutovky.

- » **Excalibur Bowling – herna**, Smržovka, Roosewelta 840 (bývalý Eden), rezervace na tel.: 777 718 818, po–ne 14.00–24.00 h / Dvě bowlingové dráhy, šipky, fotbal, kulečnick, trenážery, herna.

- » **Hotel Příchovice, bowling**, Příchovice 600, tel.: 483 399 666, 736 666 600, www.hotelprichovice.cz, čt, pá 17.00–24.00 h, so 15.00–02.00 h / Bowling, kulečnick, šipky, fotbal, wifi připojení, herna, krytý bazén, restaurace, fitness.

Polská část

- » **Bowling club – kuželna**, Świeradów Zdrój, ul. 11 listopada 35, tel.: +48 75 78 17 582

Golf

- » **Golf Club Ještěd**, Český Dub, tel.: 485 163 478, 604 247 053, www.golfjested.cz
- » **Golf Club Liberec**, Machnin, tel.: 482 772 711, 602 282 208, www.gc-liberec.cz
- » **Indoor Golfcentrum Liberec**, Masarykova 1320, tel.: 485 104 824, www.golfcentrumliberec.cz
- » **Minigolf Bergmanová**, Příchovice 227, tel.: 602 142 104, 483 399 243

» Mini Indoor Golf Centrum Babylon

- Golfový simulátor, tel.: 485 249 649, www.centumbabylon.cz
- » **Minigolf hotel Avicenum**, Horní Lučany 33, tel.: 483 714 714, www.avicenum.euroregion.cz
- » **Minigolf – u penzionu Bobovka**, Tanvald, tel.: 732 745 291, minigolf@tjsebatanvald.cz
- » **Minigolf u Penzionu Maják**, Nová Ves n. N. 580, tel.: 607 605 637, www.pension-majak.cz
- » **Minigolf LÁZNĚ LIBVERDA, a. s.**, tel.: 482 368 111, www.lazne-libverda.cz
- » **TSC Bržiky**, viz Sportovní areály
- » **Ypsilon golf Liberec**, Mníšek-Fojtka, tel.: 485 146 616, 731 547 847, www.golf.cz

Koně, jezdectví

- » **Farma Vysoká**, Chrástava, Vysoká 9, tel.: 777 349 751, 488 881 024, farmavysoka@seznam.cz, www.farmavysoka.cz / Hotel, farma.
- » **Farma Bulovka**, Bulovka 85 u Frýdlantu, tel.: 482 313 984, 728 042 198, farma-bulovka@seznam.cz, www.farma-bulovka.estranky.cz / Projížděky na koních po tel. dohodě. Vlastní chov chladnokrevných koní, odchov hřibů, základní výcvik koní, projížděky v sedle, kočárem nebo formanským vozem.
- » **Ludvíkov Horses & Holiday**, Nové Město pod Smrkem, Ludvíkov 9, Gideon Manders & Hefziba Lindeman, tel.: 482 325 610, info@ludvikov.cz, www.ludvikov.cz
- » **Penzion Hlaváč**, Ves u Frýdlantu, tel.: 482 345 062, 606 327 664, anna.ondrejikova@seznam.cz / Projížděky na koních, možnost nákupu domácích kožích sýrů.
- » **Pension „Selský dvůr“**, Raspenava, Jablonová 678, tel.: 482 319 220, 482 319 347, 606 913 163, selsky.dvur.rasp@quick.cz, www.selskydvur.onas.cz / Agroturistika – na statku a penzionu, ubytování v soukromí, restaurace, wifi připojení, keramická dílna a jiné rukodělné kurzy (tel.: 604 579 539 – pí Němcová)
- » **Jezdecký klub Šimonovice**, V Zátáčkách 33, tel.: 777 599 189, romanalinkova@seznam.cz, www.jksimonovice.blog.cz
- » **O. s. Svítání Jablonec nad Nisou** – provozovna Jízďárna JK Sever, Liberec, Puškinova 19,

tel.: 608 537 513, os-svitani@email.cz, www.os-svitani.cz, IX–VI, všední dny, hiporehabilitační středisko – klienti přijímání pouze na základě doporučení lékaře.

- » **Stáj Prašný dvůr**, Liberec 33, Heřmáková 13, tel.: 482 732 028, 603 711 651, po tel. domluvě, dundasona@seznam.cz, www.prasnydvur.blog.cz
- » **Dřevona**, Hrabčice 1526, Janov n. N., tel.: 724 301 486, konedrevona@seznam.cz, www.jizdarnadrevona.websnadno.cz / Vyjížděky, výcvik, svezení dětí v ohradě (sportovní rekreací areál), vyjížděky v kočáře.
- » **Farma Vysehrad**, Janov n. N., Hranická 99, tel.: 483 380 201, www.volny.cz/farmavysehrad/ / Vyjížděky na huculských koních, kemp, penzion.
- » **Prezidentská chata**, Bedřichov 524, tel.: 724 301 486, 602 949 559, info@prezidentska.cz, www.prezidentska.cz / Vyjížděky na koních, ve voze pro školky (cca 10 dětí), svezení dětí v ohradě, projížděky v kočáře městem, svatby v kočáře, noční vyjížděky, velbloudí mládě (penzion, restaurace).
- » **Penzion a ranč U Potoka**, Lučany n. N. 454, tel.: 607 611 611, www.upotoka.cz / Vyjížděky na koních, na objednání, ubytování.
- » **Ranč pod Štěpánkou**, Příchovice 502, tel.: 732 600 682, kkarbanova@seznam.cz, www.rancpodstepankou.cz
- » **Stáj Aneta**, Smržovka, Jiřetinská ul., tel.: 603 301 893, rzelnicek@seznam.cz / Vyjížděky na koních do terénu, jízda ve voze, ostatní dle dohody.

Polská část

- » **Jezdecká farma – Osada Jeździecka „Bata“**, Szklarska Poręba, ul. Wolności 19, tel.: +48 75 717 32 34, +48 603 356 844, osadabata@wp.pl, www.agroturystyka.ig.pl
- » **Mularczyk Zygmunt**, Złotniki Lubańskie, Zaczisze 30, tel.: +48 75 78 13 299

Bowling

Liberecko

- » **Bowling Centrum Babylon**, Liberec, Nitranská 1, tel.: 485 249 202, www.centumbabylon.cz, I–XII, po–čt 10.00–23.00 h, pá–so 10.00–01.00 h, ne 10.00–22.00 h / Originální prostředí amerických 50. let. Měsíční rekordmani vyhrávají zajímavé ceny.
- » **Sport Park Liberec - Buddy Bar**, Jeronýmova 570/22, tel.: 489 201 301, bowling@tipsportarena.cz, www.sportparkliberec.cz, ne–čt 11.00–24.00 h, pá–so 11.00–02.00 h

Smrk – nejvyšší vrchol Jizerských hor

Nové Město pod Smrkem, ČD – Kyselka – Streitův obázek – Smrk, rozhledna – Nebeský žebřík – Tišina – Hubertka Bílý Potok, ČD. Celkem 16 km. Varianta: Tišina – U Červeného buku – Nové Město pod Smrkem. Celkem 17 km.

Na Smrk se vydáme z novoměstského nádraží po modrých značkách. Za městem cesta stoupá kolem vodojemu k okrajům lesa a zanedlouho se před námi objeví odbočka k Novoměstské kyselce. Osvěžující vodu si můžeme nabrat v jímacím domku a vzít s sebou na cestu. Okolo Kamene osvobození, který zde byl postaven k 10. výročí založení ČSR, pokračujeme na křižovatku u Streitova obázku. Krucifix na buku připomíná pověst o novoměstském pekaři, který ho zde, tížen špatným svědomím, kdysi upevnil. Stezka, jež odtud stoupá SZ úbočím Smrku, byla nově vytyčena teprve v roce 2000. Dovede nás

až na vrcholovou plošinu a k rozhledně, jež byla slavnostně otevřena v roce 2003 za účasti mnoha osob. Její vyhlídková plošina se nachází ve výšce 18 metrů. Kromě rozhledny na Smrku najdeme i pomník básníka Theodora Körnera, který sem v roce 1809 vystoupil, či novodobou plastiku ducha Jizerských hor.

K návratu do údolí nám zpočátku poslouží stezka nazvaná pro svoji strmost Nebeský žebřík. Klesáme až na červeně značenou lesní silnici a po ní se vydáme na Tišinu, kde nás krátké odbočení vlevo přivede na skalní vyhlídku. Červené značky nás pak povedou k chatě Hubertka. Za tři čtvrtě hodiny odtud pak dojdeme až na nádraží v Bílém Potoce.

Varianta s návratem do Nového Města pod Smrkem: z Tišiny pokračujeme stále po asfaltové silnici (nižší neznáčené) až k rozcestí U Červeného buku. Zde narazíme na zelené značky, které nás dovedou zpět do Nového Města.

Sport a relaxace

Horolezectví – adrenalinové zážitky

» **Žulové skály na severních svazích Jizerských hor** (Zvon, Viničná plotna, Nos atd.). Horolezectví je povoleno pouze členům Českého horolezeckého svazu! Je třeba respektovat ochranný režim národní přírodní rezervace Jizerskohorské bučiny!

Liberecko

» **Aquazorbing – Centrum Babylon Liberec**, Nitranská 1, tel.: 485 249 407, www.centrumbabylon.cz, I–XII, po–ne 11.00–12.00 a 16.00–17.00 h pro návštěvníky Aquaparku v ceně vstupenky.

» **Baraka Paragliding s. r. o.**, Nové: Hodky 56, Světla pod Ještědem, tel.: 603 472 296, www.pg-baraka.cz / Tandemové lety z Ještědského hřebene, zážitek pro širokou veřejnost, kurzy paraglidingu, jednodenní seznamovací minikurzy pro aktivní odpočinek, výuka v ČJ, AJ, IT.

» **Hala TU Liberec**, Na Bohdalcích 715 – o víkendech, velká hala, posilovna tel.: 485 355 122, 139, 606 602 829, Dubový vrch 714 – vnitřní a venkovní tenis, kurty, fotbal, hřiště, beach volejbal (léto), lanové centrum.

» **Horolezecká stěna ŠUTR**, Liberec, Hrazená 470, tel.: 480 002 632, info@utr.cz, www.utr.cz

» **Jiří Stolín, Xtreme Sports**, Liberec,

Soukenická 740/7, tel.: 607 232 070, bungee-jump@seznam.cz, www.bungeejump.cz / Bungee jumping – skoky z nejvyššího mostu ČR, katapultáž, aerotrim, zorbing, atd.

» **SK Ještěd**, Liberec, Hodkovičská 981/42, tel.: 485 105 716, 739 059 668, www.skjested.cz

Jablonecko

» **Bobová dráha**, Janov n. N., Hraničná ul., tel.: 607 160 652, www.bobovadrahajanov.cz / 1 170 m dlouhá dráha, převýšení 78 m, karusel-Sněk 450 st., 22 zátek, občerstvení, pizzerie, trampolína.

» **Lanovkový park König**, Nová Ves n. N., je unikátem v rámci celého kraje, tel.: 774 170 540, 604 103 975, www.park-koenig.com, 250 Kč, zvýhodněné rodinné vstupné / Park o rozloze 2 000 m², 13 lanovek o celkové délce 333 m, prolézačky a lanové atrakce.

» **Makak lezecká aréna**, Jablonec nad Nisou, Liberecká 104, www.lezeckaarena.cz, po–ne 10.00–23.00 h / Unikátní lezecká stěna o celkové ploše 2 000 m², kurzy, půjčovna a prodejna lezeckých potřeb, restaurace.

» **Nízká lana, horolezecká stěna pro děti**, Jablonec n. N., DDM Víkry, Podhorská 49, tel.: 483 711 725

» **Skate park**, Jablonec n. N., Sv. Čecha 4204, tel.: 483 312 311, 483 319 328, 11.00–18.00 h, jinak po tel. dohodě / Horolezecká stěna.

Frýdlantsko

» **Cvičné stěny Hejnice** – vnitřní stěna v tělocvičně ZŠ, tel.: 724 517 547, <http://horohajnice.webzdarma.cz/>, venkovní stěna na soukromém pozemku p. Melichara, Hejnice 37, tel.: 603 861 410, I–XII / Velký převis, délka 8 m, úhel 450. Cesty pro „borce“ i začátečníky a děti.

Tanvaldsko

» **Sportovní hala ve Sklárně na Jizerce**, tel.: 483 384 985, 602 313 425, www.dudovi.cz

» **Lanové centrum Proud Harrachov**, tel.: 603 777 255, harrachov@lanovecentrum.cz, www.verticalpark.cz / 3–3,5h program, skupiny od 4 osob nutno objednat 48 hodin předem.

nat 48 hodin předem.

» **Vertical Park Harrachov**, tel.: 603 777 255, info@verticalpark.cz, www.verticalpark.cz, VI a IX, so–ne, sv. 11.00–17.00 h, VII–VIII, po–ne 10.00–17.00 h, v případě špatného počasí zavřeno

» **Motokrosová dráha Tanvald**, tel.: 728 761 585 (motoklub Jiřetín p. Bukovou), možný pronájem dráhy po tel. dohodě.

» **Lanové centrum Sundisk**, Žlutá plovárna, Železný Brod, Malá Skála, tel.: 775 580 388, info@lcmalaskala.cz, www.lcmalaskala.cz, V–X, po–ne 9.00–18.00 h a po tel. dohodě, GPS: N 50° 38' 28.478" E 15° 11' 36.509" / 23 překážek, přeskok na hrazdu v 8 metrech, lanovka 82 m dlouhá.

Polská část

» **Skatepark**, Świeradów-Zdrój, ul. Sienkiewicza, na Stadionie Miejskim, tel.: +48 75 71 36 482

» **Výškové středisko Quasar Kruce Skaly**, Szklarska Poręba, přístup od ul. Mickiewicza, tel.: +48 503 158 607, +48 601 665 226, kontakt@quasar.net.pl, www.quasar.net.pl / Zabezpečené lezecké trasy, visuté lanové mosty mezi skalami, tyrolský sjezd po laně – 75 m.

» **Trolandia – lanový park**, Park Linowy, Szklarska Poręba, ul. Obrońców Pokoju, tel.: +48 661 222 155, maciej.wojtuszek@limon.com.pl

Okružní – poznávací lety

» **Aeroklub Hodkovic nad Mohelkou**, P.O. Box 10, tel.: 482 725 822, 604 257 553, info@hodkovic.info, www.hodkovic.info

» **Aeroklub Liberec**, Liberec, Ostašovská 307, tel.: 608 121 426, aeroklubliberec@centrum.cz, www.aeroklub-liberec.cz

» **Tandemové létání**, Obec Radčice – místo odkud se odlétá, tel.: 602 439 889, www.tandemcentrum.cz;

GPS: N 50° 40' 38.543" E 15° 16' 55.291", cena 10 min. letu (po dohodě s pilotem) od 500 Kč.

Let nad krajinou je jedinečnou příležitostí, jak se na svět dívat s nadhledem. Letecká společnost Tandemové centrum zve turisty k vyhlídkovým, okružním a letům s možností fotografování. Z výšky zhlédnete Tanvaldsko, Maloskalsko, Český Ráj a Krkonoše.

Znáte-li krásy Jizerských hor z pohledu pěšího turistu, ze sedla kola nebo z vyhlídek a rozhledů, pak k úplnému zážitku chybí už jen pohled ze vzduchu. „Vzdušný turista“ si může vybrat okružní či vyhlídkový let, fotolet pro milovníky fotografování s opakovaným kroužením nad určeným cílem nebo pro ty nejdovádňější výškový let s vystoupaním do výšky 1 000 metrů.

OSTATNÍ ATRAKTIVITY

Polská část

» **Lanovka na Stóg Izerski – Kolej Gondolowa Świeradów Zdrój**, ul. Źródłana 7, tel.: +48 75 615 20 20, www.kolejgondolowa.pl, I–XII, po–ne 9.00–16.30 a 18.30–21.00 h, za silného větru mimo provoz / U našich sousedů v Polsku byla na hoře sousedící se Smrkem zprovozněna 8 místná kabinková lanovka a 2,5 km dlouhá sjezdová trať.

» **Sedačková lanovka Szklarska Poręba – Kolej linowa Szklarska Poręba**, tel.: +48 75 71 72 118, 717 30 35, www.sudetylift.com.pl, I–XII, po–ne 8.30–16.00 h / Dvousedačková lanovka na Szrenici (Jinonoš).

AUTOKEMPY

» **Autokemp Hejnice**, Hejnice, P.O. BOX 2, tel.: 482 322 356, 607 217 490, <http://autokempink-hejnice.e-camping.cz>, atchejnice@seznam.cz, V–IX, GPS: N 50° 52' 23" E 15° 11' 21" / Hřiště na volejbal, koupaliště, dětské hřiště, ideální podmínky pro pěší i cykloturistiku.

» **Autokemp Krystyna Jiránek**, Hrádek n. N., Žitavská 709, tel.: 777 809 450, info@kempkrystyna.cz, www.kempkrystyna.cz, IV–X, GPS: N 50° 51' 52.83" E 14° 49' 41.02" / Koupání v zatopeném lomu, rybolov, ubytování, chatky, stany, parkoviště pro karavany, parkoviště, stolní tenis, půjčovna kol, kuchyň, nové cyklokemp.

» **Autokemp Nové Město pod Smrkem**, Plovárská ulice, tel.: 776 098 911, 725 785 801, bazen@nmps.cz, www.volny.cz/nmps.sport.relax, GPS: N 50° 55' 30.863" E 15° 14' 43.478" / Chatky, stany, občerstvení, přírodní koupaliště, možnost zapůjčení šlapadla, míče, duše, pétanque, kuželky, hřiště na pláž volejbal. Klidný kemp s krásným výhledem na rozhlednu na Smrku, možnosti zajímavých turistických výletů na samém severu Jizerských hor. Trasa Singltreku je prodloužena až na koupaliště!!

» **Autokemp Ostrov**, Malá Skála 668, tel.: 480 019 747, 776 370 823, 777 880 203, autokemp.ostrov@seznam.cz, www.camp-ostrov.info

» **Autokemp Sedmihorky**, Turnov, Sedmihorky 72, tel.: 481 389 162, camp@campsedmihorky.cz, www.campsedmihorky.cz, I–XII / Stany, karavany, chatky, koupání, možnost rybaření, hřiště, pétanque, hřiště, stolní tenis, půjčovna kol, ohniště, restaurace, internet, wifi v areálu – připojení zdarma.

» **Autokemp Tanvaldská kotlina**, Horní Tanvald – motokros, Pod Špičákem 650, tel.: 483 311 928, 728 557 367, www.tanvald.cz, I–XII, GPS: N 50° 44' 37" E 15° 17' 39" / Nový komfortně vybavený kemp v klidné lokalitě na úpatí Špičáku, chatky, karavany, stany, občerstvení, hřiště, venkovní gril, wifi.

» **Camping Jiskra**, Harrachov 223, tel.: 481 529 536, 481 529 787, 481 529 332, 603 470 113, camping@harrachov.cz, www.camp.harrachov.cz, I–XII / Možnost stánování, chaty, karavany, hřiště, dětské hřiště, stolní tenis, koupaliště, kiosek, možnost výletů do Krkonoš i Jizerských hor.

» **Juniorcamp**, Nové Město pod Smrkem, ul. 5. května 1053, tel.: 482 325 093, 777 072 021, blanka@juniorcamp.cz, www.juniorcamp.cz, GPS: N 50° 55' 10.461" E 15° 14' 4.25" / Minigolové hřiště, plážový volejbal, stolní tenis.

» **Kemp farma Vyšehrad**, Janov n. N., Hraničná 99, tel.: 483 380 201, 602 781 488, farmavysehrad@seznam.cz, www.volny.cz/farmavysehrad, I–XII, GPS: N 50° 45' 22.88" E 15° 9' 19.28" / Možnost stánování, parkování pro karavany, zastřešený prostor pro posezení a sušení prádla s el. připojkou, k dispozici kuchyňka, lednice a mrazák, možnost vyjížděk na koni, ohniště.

» **Rekreační areál Smědá**, Raspenava, U Stadionu 181, tel.: 482 319 777, 482 360 431, 721 510 465, mesto.raspenava@centrum.cz, www.raspenava.cz, V–IX / Chatky, stany, karavany, ubytovna, motel, koupaliště, bufet, kuchyňka, hřiště.

» **Tenisový klub Frýdlant**, Jizerská 4077, P.O. BOX 14, tel.: 777 312 171, info@tenisfrydant.com, www.tenisfrydant.com, V–X / V areálu bazén, tenisové kurty, beach volejbal, fotbal floorball, dopravní hřiště, pétanque, restaurace. V okolí – jízdy na koni, možnost koupání, rybaření, trasy pro pěší a cykloturistiku.

» **4DCamp Liberec**, Liberec 12 – Pavlovice, ul. Letná, tel.: 485 123 468, info@autocamp-liberec.cz, www.4dcamp.cz, I–XII, GPS: N 50° 47' 7" E 15° 2' 34" / Ubytování ve vlastních stanech, karavanech, pokojích a chatkách, lanové centrum pro ubytované.

© Jizerské hory – Turistický region Liberecko, Jablonecko, Frýdlantsko a Tanvaldsko; 468 11 Janov nad Nisou 520; IČ: 75057760; www.jizerky.cz; vydal dne 25. 5. 2011 v Liberci; v nákladu 20 000 ks; 5. vydání; evidence: MK ČR E 19236; překlady: Mgr. Andy Letham (GB), Hans-J. Warsaw (D), Ing. Karina Kurková (PL); mapové podklady: Kartografie HP s. r. o.; grafika a tisk: RUCH, s. r. o.; obálka a grafika: O. Dostál, foto: archiv informačních center, měst a obcí regionu Jizerské hory, partnerů z ČR a Polska.

Seznam informačních center

- » **Informační centrum Bedřichov,**
468 12 Bedřichov 218, tel.: 483 380 034, infocentrum@bedrichov.cz,
www.bedrichov.cz, www.jizerskaops.cz
 - » **INFO Desná v Jizerských horách,**
468 61 Desná v Jizerských horách, Riedlova vila, Krkonošská 120
tel.: 483 383 019, 737 248 434, desenske.noviny@seznam.cz,
www.mesto-desna.cz
 - » **Městské informační centrum Frýdlant,**
464 13 Frýdlant, náměstí T. G. Masaryka 37 (budova radnice),
tel.: 482 464 013, mic@mesto-frydlant.cz, www.mesto-frydlant.cz
 - » **Informační centrum Hejnice,**
463 62 Hejnice, Klášterní 87
tel.: 482 322 276, foto.spetlik@centrum.cz, www.mestohejnice.cz
 - » **Jablonecké kulturní a informační centrum, o. p. s.,**
466 01 Jablonec nad Nisou, Mírové nám. 3100/19
tel.: 774 667 677, info@jablonec.com, www.jablonec.com
 - » **Informační centrum Josefův Důl,**
468 44 Dolní Maxov 218, Obecní úřad
tel.: 483 381 110, 602 656 878, infocentrum@josefuvdul.cz,
www.josefuvdul.cz
 - » **Informační centrum Jizerky pro Vás,**
468 49 Kořenov 480 (budova Hotelu Motorest)
tel.: 725 805 266, ic@jizerkyprovas.cz, www.jizerkyprovas.cz
 - » **Informační centrum Lázně Libverda,**
463 62 Hejnice, Lázně Libverda 17
tel.: 482 322 457, infocentrum@laznelibverda.cz, www.laznelibverda.cz
 - » **Městské informační centrum Liberec,**
460 59 Liberec, nám. Dr. E. Beneše 1
tel.: 485 101 709, mic@infolbc.cz, www.infolbc.cz
 - » **Turistické informační centrum Liberec,**
460 08 Liberec, Ještědská 479
tel.: 603 328 699, infojested@seznam.cz
 - » **Tourist Service Centrum Babylon Liberec,**
460 12 Liberec, Nitranská 1,
tel.: 485 249 202, touristservice@centrumbabylon.cz, www.centrumbabylon.cz
 - » **ČD centrum Liberec,**
460 02 Liberec, ČD, Nákladní 344, tel. informace: 972 365 401-2,
mezinárodní pokladna, tel.: 972 365 527, lbc@cdcentrum.cd.cz, www.cd.cz
 - » **Informační centrum Ekocentrum Oldřichov v Hájích,**
Středisko ekologické výchovy Libereckého kraje, p. o.,
463 31 Oldřichov v Hájích 5,
tel.: 482 360 011, info@strevlik.cz, www.strevlik.cz
 - » **Městská knihovna a informační centrum Rychnov u Jablonce nad Nisou,**
468 02 Rychnov u Jablonce nad Nisou, Květinová 498,
tel.: 720 402 284, knihovna@rychnovjbc.cz, www.knihovna.rychnovjbc.cz
 - » **Městská knihovna a infocentrum Smržovka,**
468 51 Smržovka, nám. T. G. Masaryka 638,
tel.: 483 382 286, 720 513 147, info.smrzovka@seznam.cz,
www.smrzovka.cz
 - » **Infocentrum Tanvald,**
468 41 Tanvald, Krkonošská 629,
tel.: 483 369 670-1, infocentrum@tanvald.cz, www.tanvald.cz
 - » **Informační centrum – Vratislavice 10/10/10,**
463 11 Vratislavice nad Nisou, Nad Školou 1675,
tel.: 482 321 811, 774 774 603, 774 774 610,
info@vratislavice.cz, www.vratislavice101010.cz
 - » **Horská služba Jizerské hory**
Bedřichov, tel.: 483 380 073
Jizerka, tel.: 602 441 616
+ úrazy na polské straně Jizerských hor (GOPR), tel.: +48 757 524 734
 - » **Integrovaný záchranný systém, tel.: 112**
- Ostatní:**
- » **Turistické informační středisko Železný Brod,**
468 22 Železný Brod, nám. 3. května 37
tel.: 484 353 333, 722 793 091, info@zelbrod.cz, www.zeleznybrod.cz
 - » **Informační centrum Krkonošského národního parku Harrachov,**
512 46 Harrachov 442, (cca 50 m od autobusového nádraží směrem
do centra), tel.: 481 529 188, isharrachov@knap.cz, www.knap.cz
- Polská část**
- » **Informační turistické centrum Mirsk,**
59-630 Mirsk, Plac Wolności 39,
tel.: +48 75 64 70 468, it@mirsk.pl, www.mirsk.pl
 - » **Turistické centrum Orle,**
58-580 Szklarska Poręba – Jakuszyce, Orle skc. Pocz. 140
tel.: +420 607 920 541, orle@orleizerskie.biz, www.orleizerskie.biz
 - » **Informační turistické centrum Města Piechowice (u KS),**
Piechowice, ul. Żymierskiego 53
tel.: +48 75 76 17 201, informacja@piechowice.pl, www.piechowice.pl
 - » **Informační turistické centrum Stara Kamienica,**
58-512 Stara Kamienica,
tel.: +48 75 75 14 107, it@starakamienica.pl, www.starakamienica.pl
 - » **Informační turistické centrum Szklarska Poręba,**
58-580 Szklarska Poręba, ul. Jedności Narodowej 1 a
tel.: +48 75 75 47 740, it@szklarskaporeba.pl, www.szklarskaporeba.pl
 - » **Městské informační turistické centrum Świeradów-Zdrój,**
59-850 Świeradów-Zdrój, ul. Zdrojowa 10
tel.: +48 75 78 16 350, it@swieradowzdroj.pl, www.swieradowzdroj.pl
- Předvolba ČR: +420 Předvolba Polsko: +48**